საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!

ერთობა

კვირა, 4 ივლისი 1920 წ.

ფასი 5 მანეთი

გაზეთი ღირს თვეში 125 მანეთი. ცალკე ნომერი ყველგან 5 მანეთი განცხადების ფასი პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი 10 მანეთი, მეოთხე გვერდზე 6 მანეთი. სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივი ზომის (15—2) 200 მანეთი. ნისიათ განცხადება არ დაიბეჭდება. რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ერთობის ქ. № 4. შესახვევი რუსთაველის ქუჩის № 18-თან. ტელეფონი 16—62.

№ 149 ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა. № 149

საქართველოს სოც.-დემ მუშათა პარტიის
ცენტრალური კომიტეტი
მოთავსებულია ერთობის № 4, მესამე სართული, შესახვევი რუსთაველის ქუჩიდან № 18, ტელ. 11—79.

გულდამწვარი მშობლები მიხეილ და ანნა გვენცაძენი, ძმა ნიკა გვენცაძე აუწყებენ ნაცნობებს და ნათესავებს, რომ ორშაბათს, 5 ივლისს კუკიის წმინდა ნინოს ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა-პანაშვიდი გიმნაზიის მესამე კლასის მოწაფის მათი დაუვიწყარი

ნინა გვენცაძის

სულის მოსახსენებლად. 2145 (2—1)

დავითი და თომა ალექსანდრეს ძენი სოლოღაშვილები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ დღეს, 4 ივლისს, ქაშვეთის ეკლესიაში დანიშნულია 40 დღის წირვა და პანაშვიდი

ქაიხოსრო ალექსანდრეს ძე სოლოღაშვილის

სულის მოსახსენებლად, რომელიც ვერაგულად იქნა მოკლული ს. ასურეთში. პანაშვიდი დაიწყება 1 საათზე. (2159 1—1)

ღრმეს მადლობას მოვახსენებთ იმ ნათესავებს და ნაცნობ-მეგობრებს, რომლებმაც 26 ივნისს 1920 წელს დაესწრენ ჩემის შვილის

ზ ი ნ ა ს

გამოსვენებას და თავიანთი მობრძანებით ანუგეშა ჩვენი ოჯახი, ამასთანავე მადლობას ვსწირავთ იმ პირებსაც, რომლებმაც ტელეგრამით და წერილებით მიიღეს მონაწილეობა. ალექსანდრე თემურაზის ძე სანიკიძე. (2167 1—1)

კვირას, 4 ივლისს, დიდუბეში გადახდილ იქნება ორმოცი დღის აღსანიშნავად, წირვა და პანაშვიდი ხუროდ-მოძღვარ

სვიმონ გრიგოლის ძის კლდიაშვილის

სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდი დაიწყება ნაშუადღევის 1 საათზე, რასაც აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ განსვენებულის ძმა, დები, დისწული, ძმისწული, რძლები და სიძე. (2158—1—1)

ყოფილ 16 გრენადერთა მეგრელთა პოლკის აფიცერთა და ჯარისკაცთა [illegible]

აბელი (ბაბუა) გაბრიელის ძის მაჭავარიანის

[illegible] (6. 1—1)

დაბიზნულის სახალხო მეურნეობის მუშა-მოსამსახურეთა კავშირის წევრთა საერთო კრება.

[illegible] (2125—3—3)

საჯარო ვაჭრობით 10 ივლისს

[illegible] (6. 1—1)

მეხილეთა კოოპერატიული ამხანაგობა „ქართლი"

[illegible]

ფუთობით და ბატმანობით

[illegible] (2163—6—1)

სამურველო და სახარაზო სახელოსნო მაღაზიათა კავშირისა

[illegible] (6. 4—4)

ქუთაისის [illegible] 14 ივლისს [illegible]

საჯარო ვაჭრობის წესით

ხეხილის ბაღის მოსავალი:

[illegible] (2172 1—1)

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

საქართველოს კონსტიტუციის პროექტი

[illegible] 25 მანეთი. [illegible] № 14—21. (5. 8—5)

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტთა ჯგუფის ყოველ თვიური სამეცნიერო, სალიტერ. და საპოლ. ჟურ.

„ მ ო მ ა ვ ა ლ ი"-ს

სარედაქციო კოლეგია ამით აცხადებს, რომ საზაფხულო არდადეგების გამო ჟურნალის მორიგი ნომერი გამოვა ივლისის ბოლო რიცხვებში. მასალების მოწოდება შეიძლება 20 ივლ. მისამართი კანტორა „განათლებაში", ოლღას ქუჩა № 6. (2085—2—2)

ფრონტის დამხმარე მთავარი კომიტეტი

განმეორებით მიმართავს პროვინციელ კომიტეტებს, რომელთაც ფრონტის დღეები მოაწყვეს ან შემოწირულებები შეკრიბეს და აგრეთვე ყველა დაწესებულებათა და კერძო პირთ დაუყონებლივ გადმოგზავნონ ფრონტის საჭიროებისათვის შეკრებილი ფული თუ ნივთები, შემოწირულებათა ასაკრეფი წიგნაკები და მოკლე ანგარიში.

ვინც 10 ივლისამდის არ წარმოადგენს ანგარიშსა და კომიტეტის ხვედრ შემოწირულებათა—ეს გარემოება ახსნილ იქნება, **როგორც ბოროტმოქმედება,** რასაც მოყვება კომიტეტის რევიზია.

მოქალაქეთ ვსთხოვთ გვაცნობონ თუ სად და ვის მიერ გროვდებოდა შემოწირულებები. საჭიროა კომიტეტს ეცნობოს აგრეთვე თუ სად, რამდენი და რა საჩუქრები გაეგზავნა მეომართ ფრონტზე მთავარი კომიტეტის შეუკითხავათ.

მისამართი: თფილისი, სასახლე, ფრონტის კომიტეტი.

(2132—2—1) **მთავარი კომიტეტის პრეზიდიუმი.**

სუფთა ჰაერი, საუცხოვო სიგრილე

მხატვრული ბუნება, დიდრონი ხეები, ჯანმრთელი ატმოსფერა, ყველგან ჩრდილი, ვეძრიელი სადილი, აუზში ცოცხალი, ევროპიული და აზიური მუსიკა, ეს ყველაფერი არის ქალაქის განაპირას ვერაზე

რესტორანი-ბაღი ედემი

(2156—1—1)

ფრანგული ლიცეი თფილისში

რომელიც დამტკიცებულია და სუფსიდიას ღებულობს საქართველოს და საფრანგეთის მთავრობებისაგან. მომზადება სამეცნიერო კარიერისათვის. პარიზის ლიცეების პროგრამა, რომელიც აძლევს შესვლის უფლებას საფრანგეთის ყველა უმაღლეს სასწავლებელში და ფაკულტეტში შესვლისას. მათ შორის bas scinces ფაკულტეტზე სწავლება ფრანგულ ენაზე. მიიღებენ ორივე სქესის ბავშვებს 7 წლიანებიდგან. ჯერ-ჯერობით გაიხსნება 5 კლასი: მოსამზადებითი, 1, 2, 3 და 4 კლასი (მომავალ წელში გაიხსნება მეხუთე კლასი და სხვა). სწავლის ფასი 500 ფრანკი წელიწადში. თანხის შეტანა შეიძლება ოთხ ნაწილად. ლიცეი გაიხსნება 1920 წ. 1 ოქტომბრიდგან. მოწაფეთა რიცხვი განსაზღვრულია. გთხოვთ საჩქაროდ ჩაეწეროთ. ჩაწერა 5—7 საათ. სალამოობით ყოველ დღე საფრანგეთის უმაღლეს კურსების დირექციასთან, რტიშჩევის ქ. № 23. (2118—4—1)

ექიმი

ნიკოლოზ სიმ.-ძე ხეჩინოვი

იღებს საბებიო, ქალურ და შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილის 12—2 ს. და სად. 5—7 ს. ბელინსკის ქ. სახ. № 21, ბინა 2. ტელეფ. 11—74. 2048—თ.

მედიცინის დოქტორი

ა. ა. მონსე

საზაფხულოთ წავიდა წაღვერში, ბორჯომის ახლო. აგარაკი მიხაილოვისა. მიღება ავათმყოფებისა: დილით 8—12 საათამდე კვირაობით, სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით. (1989—10—6)

სახელმწიფო და ეკლესია

თფილისში ამ დღეებში შეიკრიბა საქართველოს სამღვდელოების ადგილობრივი კრებული. მისი შეკრება სწორეთ დროზე მოხდა, რადგან ახლო მომავალში დამფუძნებელი კრება შეუდგება კონსტიტუციის განხილვას და, როგორც ვიცით, ამ კონსტიტუციაში ერთი თავი (მე-16) დაეთმობა სახელმწიფოსა და ეკლესიის ურთიერთობას.

ის პროექტი, რომელიც შეადგინა დამფ. კრების საკონსტიტუციო კომისიამ, გულისხმობს, რომ სარწმუნოება იქნება ყოველი მოქალაქის სრულიად კერძო საქმე და სახელმწიფო ამ საქმეში არავითარი ფორმით არ ჩაერევა; ეკლესია განცალკევებული უნდა იყოს სახელმწიფოსაგან: „არ შეიძლება იქნეს გამოცემული ისეთი კანონი, რომელიც აღიარებს ან უარყოფს რომელსამე სარწმუნოებას ან სარწმუნოებრივს ორგანიზაციას". (მუხლი 160) კონსტიტუციის პროექტის შემდეგი მუხლები (161—2) აღიარებენ, რომ არც ერთს სარწმუნოებას არა აქვს საქართველოში უპირატესობა და არც ერთს სარწმუნოებაზე სახელმწიფო არ დახარჯავს არავითარს თანხებს.

ეს მუხლები მკაფიოდ აღნიშნავენ იმ ადგილს, რომელსაც დემოკრატიული სახელმწიფო აძლევს სარწმუნოებას: სარწმუნოებას: სარწმუნოება მოქალაქის კერძო საქმეა და ეკლესია სრულიად კერძო ორგანიზაციად არის ცნობილი, როგორც ყოველივე თავისუფალი საზოგადოებრივი კავშირი. აქამდის სახელმწიფო არჩევდა ერთს სარწმუნოებას მეორისაგან, ერთს ეკლესიას იგი სასარგებლოდ სთვლიდა და ეყრდნობოდა მას, მეორეს იგი სთვლიდა მავნებლად და სდევნიდა მას. პრივილეგიურ ეკლესიას სახელმწიფოს მიერ დაკისრებული ჰქონდა დიდი მნიშვნელოვანი სამოქალაქო სახელმწიფოებრივი ფუნქციები, როგორიც არის მაგალითად, ახლად დაბადებულთა რეგისტრაცია, ქორწინების აქტები, გარდაცვალებულთა რეგისტრაცია და სხვა. ამიერიდან ყველა ეს საქმეები ჩამოერთვას ეკლესიას და მათს გაძღოლას სახელმწიფო დააკისრებს სამოქალაქო დაწესებულებებს.

მთელი ამ რეფორმის გატარება ძლიერ რთული და ძნელი საქმეა. ამ რეფორმის გატარების დროს სახელმწიფოს დასჭირდება პირდაპირი ურთიერთობა საეკლესიო ორგანიზაციასთან, რომელიც ძველი წესიერების დროს სახელმწიფოს მიერ „თავისად" იყო ცნობილი—მართლმადიდებელ ეკლესიურ ორგანიზაციასთან. მაშასადამე ჩვენ არ შეიძლება ყურადღება არ მივაპყრათ იმ საეკლესიო კრებულს, რომელიც დღეს თფილისშია შეკრებილი. განზრახულ საეკლესიო რეფორმის გატარებისათვის ჩვენ წინდაწინ უნდა ველოდეთ, რა პოზიციას დაიჭერს ამ რეფორმისადმი თვით ეკლესია: მტრულად დახვდება მას და ყოველს დაბრკოლებას გასწევს მის გატარებაში, თუ ლოიალურ მოქალაქეთა გზას დაადგება, წინ არ აღუდგება იმ ზომებს, რომლებსაც სახელმწიფო თავისთვის აუცილებლად სთვლის. რაც უფრო ლოიალური იქნება ეკლესიის პოზიცია, რაც უფრო მეტად იქნება ჩვენი სამღვდელოება გამსჭვალული მოქალაქეობრივ მოვალეობით, მით უფრო ადვილად და უმტკივნეულოდ გატარდება რეფორმა, მით უფრო ნაკლები იქნება ის ენერგია, რომელიც ჩვენს რესპუბლიკას დასჭირდება იმ საქმეების მოსაწყობათ, რომლებიც აქამდის სარწმუნოებრივ ორგანიზაციას ქონდა დაკისრებული. ეკლესიის განცალკევება სახელმწიფოსაგან დემოკრატიისათვის გარდუვალი, აუცილებელი რეფორმაა. მაგრამ იგი არ წარმოადგენს რაღაცა საშინელს ზომას. მხოლოდ ჩამორჩენილს და ბნელს სამღვდელოებას თუ მოეჩვენება ეს ზომა სარწმუნოებრივ დევნათ და ძალდატანებათ, ნამდვილათ კი ეს არის ზომა, რომელიც მიმართულია სარწმუნოებრივი დევნის და ძალდატანების მოსპობისაკენ. ისტორიამ იცის ისეთი მაგალითები, როდესაც შეგნებულს სამღვდელოებას თითონვე აუღია თავის თავზე თაოსნობა ეკლესიის სახელმწიფოსაგან განცალკევების საქმეში. ასე მოხდა, მაგალ., ჩრდილო ამერიკის შტატებში.

და ჩვენთვის ძლიერ საყურადღებოა, რა გზას აირჩევს ამ საქმეში საეკლესიო კრებული.

უნგრეთის რეაქცია და საერთაშორისო პროლეტარიატი

უნგრეთის რევოლიუციის დაწყებისას მთავრობას სათავეში მოექცა ლიბერალი გრაფი კაროლი. ეს მოხდა იმ დროს, როდესაც გამარჯვებულმა მოკავშირეებმა მეტად მძიმე ზავის პირობები წარუდგინეს ახალ სახელმწიფოს, ხოლო რუმინიის ჯარი უნგრეთის საზღვრებისაკენ დაიძრა. მინისტრ-პრეზიდენტმა კაროლიმ მიმართა სოციალისტებს, რომ ისინი ჩასდგომოდნენ მთავრობას სათავეში და დაეცვათ უნგრეთის საზღვრები. სოციალ-დემოკრატ-კომუნისტების ბლოკმა მიიღო წინადადება და შეუდგა საზღვრების დაცვას და რადიკალურ რეფორმების ცხოვრებაში გატარებას. როგორც მკითხველმა იცის, რუმინიის ჯარების წინსვლა ვერ შეაჩერეს და ისინი შევიდნენ ბუდაპეშტში. სოციალისტ-კომუნისტების მთავრობა გადადგა. ცოტა რყევის შემდეგ უნგრეთის სახელმწიფოს სათავეში მოექცა მსხვილი მემამულეების პარტია და მათი წარმომადგენელი ადმირალი ხორტი. აქედან იწყება სასტიკი რეაქცია უნგრეთში. როგორც კომუნისტებს, ისე სოციალისტებს დაუწყეს ათასობით ხვრეტა. შემდეგ შეუდგნენ ლიბერალების დევნას და გრაფი კაროლის პარტიის თვალსაჩინო წევრები პასუხის-გებაში მისცეს. ლიბერალების გაზეთებიც დახურეს და მათ მოუსპეს საშუალება ზომიერი ოპოზიციაც ეწარმოებინათ.

ვინ გამოვიდოდა ამ საშინელების წინააღმდეგ? სად იყო ხსნა? მკითხველმა იცის, რომ სადღაც არსებობს „ნაციათა ლიგა" რომელსაც შეეძლო მიეღო ესა თუ ის ზომები. მაგრამ ეს, რასაკვირველია, არ მოხდა. სამაგიეროდ მოხდა მეორე. საერთაშორისო პროფესიონალურ კავშირების ცენტრმა დადგინა: თუ განსაზღვრულ ხნის განმავლობაში არ მოისპობოდა მთელი უნგრეთის დემოკრატიის დევნა, ბლოკადა გამოეცხადებოდა ადმირალ ხორტის მთავრობისთვის. ადმირალს ეს უბრალო ხუმრობა ეგონა და ყურადღება არ მიაქცია. დღეს ვიცით, რომ ეს ბლოკადა ხორციელდება. ინგლისის, გერმანიის, იტალიის, ავსტრიის, საფრანგეთის მუშები და მოსამსახურეები არ უშვებენ უნგრეთისთვის არც ტელეგრამებს, არც წერილებს და არც საქონელს.

ეს პირველად ხდება პროფესიონალურ ინტერნაციონალის ცხოვრებაში, როდესაც შეერთებული მუშათა კლასი საერთაშორისო ასპარეზზედ აქტიურად და შეერთებულათ გამოდის. ეს ისტორიული მოვლენაა, რომელსაც დიდი შედეგი მოჰყვება. ვუსურვებთ შეკავშირებულ მუშებს სრულ გამარჯვებას უნგრეთის დემოკრატიის სასარგებლოდ.

ნაციათა ლიგა სდუმს, მუშათა ლიგა იცავს დემოკრატიას აღვირ ახსნილ რეაქციის იერიშებისგან.

ბ. ჟღენთელი.

ესერების შეკითხვა

სოდომი ცოდვილთა ქვეყანა იყო. მხოლოდ ერთი კაცი იყო იქ უცოდველი. ეს იყო ლოტი. ასე მოგვითხრობს ბიბლია.

ჩვენი რესპუბლიკაც თურმე ცოდვილთა ქვეყანაა. და ამ ცოდვილთა შორის არის მხოლოდ სამი უცოდველი. ესენია ივ. გობეჩია, ნუცუბიძე და ლ. შენგელაია. ასე მოგვითხრობს ესერთა ფრაქციის ოქროპირი და მ. მაჩაბელის ფილოსოფოსი ესერი ნუცუბიძე.

ეს სამი უცოდველი პირი თითქმის არაფერს აკეთებენ დამფუძნებელ კრებაში. დადიან მორიგეობით სოფლიდან სოფლათ, აგროვებენ ქუჩებში ჭორებს, თხზავენ ამ ჭორებიდან შეკითხვებს და შემოაქვთ დამფ. კრებაში. მათ არ აინტერესებთ საქმის ვითარება, ისინი არ დაგიდევენ და მხედველობაში არ იღებენ იმ პირობებს, რომელშიაც რესპუბლიკას გზის გაკაფვა უხდება. მათ მხოლოდ ერთი რამ აინტერესებთ, ესაა—გახმაურება, კინკლაობის ატეხა, რომ ამით ორიოდე პარტიული გროში შეიძინონ და ასე თავის გამდნარი ლაშქარი შეავსონ.

დამცველათ ასეთი შეკითხვებისა მუდამ ბ-ნი ლ. შენგელაია გამოდის. წინათ ამ ორატორს გარეგნულათ ახასიათებდა ის, რომ ლაპარაკობდა ცალყბათ და იცქირებოდა მუდამ ზევით, მარცხენა გალიორკაზე. ახლა მან ფრონტი უცვლია: იცქირება მარჯვენით, მარა ლაპარაკობს ისევ ცალყბათ. ლაპარაკობს როგორც მოწაფე დაზეპირებულ ლექსს. ეტყობა ბ-ნი შენგელაია ამზადებს რამოდენიმე უკვდავ სიტყვებს, შემდეგ მას იზეპირებს სახლში და ამ გაზეპირებული გაკვეთილით მოდის კრებაში.

ამ ხელათ ესერთა ფრაქციამ ნიშანში ამოიღო ბორჩალოს მაზრა, მისი ერობა, მისი ადმინისტრაცია და იქაური სოც.-დემ. ორგანიზაცია. თავის ბრალდებების დასამტკიცებლათ მან წაიკითხა რამდენიმე „დოკუმენტი", რომელმაც ისეთი შთაბეჭდილება მოახდინა, რომ თუ მართლა ნახევარი მაინც მართალი იქნებოდა, შეუძლებელი იყო მისი დაუსჯელათ დატოვება. მარა ყოველივე ეს ბ-ნმა შენგელაიამ ისე გადმოგვცა, რომ მსმენელი იფიქრებდა: ყოველივე ეს ჩადენილია სოციალდემოკრატიის; ყველაფერში ესენია დამნაშავე და აქედან დასკვნა: ძირს სოციალდემოკრატია.

რა თქმა უნდა, ადვილათ შესაძლებელია რომ სადმე სოციალ-დემოკრატმა მოხელემ თუ მსახურმა ჩაიდინოს ესა თუ ისა უმსგავსოება. ასეთებიდან არც ერთი პარტია არაა დაზღვეული და არც შეიძლება იყოს. მართალია ისიც, რომ ასეთების წინააღმდეგ უსასტიკესი ზომები უნდა იქნას მიღებული. სოციალ-დემოკრატობა არ იძლევა პრივილეგიას. ის აკისრებს მხოლოდ მოვალეობას და მოვალეობას მეტად მძიმეს. ის კი გულისხმობს უდიდეს პასუხისგებასაც. ცხადია, თუ სოციალ-დემოკრატი მოხელე ან მოსამსახურე რამეს დააშავებს, ის უნდა სასტიკათ დაისაჯოს. ამიტომ ჩვენ ველოდით ბოროტ-მოქმედთა ვინაობის დასახელებას.

ვინ არიან ესენი: პირველ ყოვლისა ზოგიერთი მასწავლებლები, რომელთაც სკოლები სავაჭროთ გაუხდიათ და თავაშვებულ სპეკულიაციაში ჩაბმულან. რაღა თქმა უნდა ასეთი მასწავლებლები ერთ წუთსაც ვერ დარჩებიან სკოლებში და მათ წინააღმდეგ, როგორც ეს განათლების მინისტრმა ნ. რამიშვილმა განაცხადა, კიდევაც მიუღიათ ზომები ჯერ კიდევ შარშან. მარა აღსანიშნავია ის, რომ ყველა ეს სპეკულიანტი მასწავლებლები ყოფილან ესერების პარტიის წევრნი!

ბრალი დაადეს ერობას იმაში, რომ მან არ დაამტკიცა სოფლის მიერ არჩეული კომისარი, აქ ესერებმა სოფლის უფლებათა შელახვა და ერობის მიერ ამ უფლების უზურპაცია დაინახა. ეს კომისარიც თურმე ესერი ყოფილა და ის იცავდა და ავრცელებდა ბატონი ესერების განკარგულებას, რომ გლეხობას გადასახადი არ გადაეხადა. რაღა თქმა უნდა ასეთ პირს ერობა არ დაამტკიცებდა. ამის უფლებას მას თვით დამფ. კრების მიერ მიღებული კანონი აძლევს.

ბრალი დასდეს წილკანის სოციალ-დემოკრატიულ ბიუროს, რომ ის ერევა სახელმწიფო საქმეში. ეს მართლაც დაუშვებელია და ჩვენმა პარტიულმა ყრილობამ და წინათ კიდევ ცენ. კომიტეტმა სასტიკათ აუკრძალა პარტიულ ორგანიზაციებს უშუალოთ მართვა-გამგეობის საქმეში ჩარევა. ეს გატარდა ყოველგან და შეიძლება ზოგიერთ ადგილებში ჯერ კიდევ ხდება რაიმე ამგვარი. ამის წინააღმდეგ საჭიროა ზომების მიღება. მარა, მეტი რომ არა ვთქვათ, ახირებულია, როცა ამის წინააღმდეგ ილაშქრებს ის ჯგუფი, რომელიც თურმე არამც თუ ერევა—ადმინისტრატიულ განკარგულებასაც ახდენს, რომ პარტიულ კონფერენციაზე სოფელმა წარმომადგენელი გაგზავნოს და ამას ატარებენ ცხოვრებაში სოფლის კომისარის საშვალებით. ამის დასამტკიცებლათ მეტად საყურადღებო განკარგულება წაიკითხა მინისტრმა რამიშვილმა ესერების მოღვაწეობიდან. სოხუმში ადმინისტრაციის კომისარი, ესერი, სწერს სოფლის კომისარს ბრძანების სახით: ამ და ამ დღეს ამა და ამ ადგილას დანიშნულია ესერების პარტიული კონფერენცია. მიეცი წინადადება სოფელს, რომ გაგზავნოს ამ კონფერენციაზე დელეგატებიო. და აი ერთგული სოფლის კომისარი ატყობინებს თავის უფროსს: თქვენი ბრძანება ავასრულე. სოფელმა აირჩია დელეგატებიო.

ასე იქცევიან ესერები იქ, სადაც მათ ხელშია ადმინისტრაცია და კიდევ ყოფნით გამბედაობა, რომ ჩვენ გვიკიჟინონ: ს. დ. პარტია სახელმწიფო საქმეებში ერევაო.

ზემოდ მოყვანილ ესერების კომისრების ბრძანებიდან საყურადღებოა აგრეთვე ის, რომ დელეგატებს მათ კონფერენციაზე პარტიული წევრები კი არ ირჩევდენ თურმე, არამედ თემი და ისიც კომისარის მიწერილობის თანახმად. ამიტომ იყო, რომ ეს გაკოტრებული პარტია თავის წევრთა რიცხვს ათასობით ითვლიდა. ამით იტყუებდა თავს, ამით ატყუებდა სხვასაც და ტრაბახობდა კიდეც. ბრძანებით არჩეული დელეგატები და მისგან შემდგარი კონფერენცია—აი ჩვენი უდღეური ესერების პარტია და მისი ლაშქარი. დაითხოვეთ კომისარი—დაიშლება და გაქრება პარტია. დარჩება თითო ოროლა პირი, რომლებიც შემოდგომის ბუზივით ჯერ კიდევ განაგრძობენ ბზუნვას. მარა გათავდება შემოდგომა და ამ პარტიაზე ხსენებაც აღარ დარჩება. ამას გრძნობენ თვითონაც და ამიტომაა, რომ ასე ცდილობენ, თუ იდეურათ არა, სკანდალით მაინც მცირედი ადგილი დაიჭირონ ჩვენი ცხოვრების ისტორიის ფურცლებზე.

განი.

დღეს

ბალშევიკების ცნობით დამოუკიდებლებმა მთავრობის უნდობლობის წინადადება შეიტანეს რეიხსტაგში.

იტალიის რადიო-სადგურის ცნობის თანახმად 1 ივლისს ბრიუსელში მივიდენ საფრანგეთის, იტალიის და იაპონიის დელეგატები კონფერენციაზე დასასწრებლათ.

საქართველოში მყოფ სომხეთის დიპლომატიურ წარმომადგენელ ბეკზადიანსა და ადერბეიჯანის საგ. საქ. სახ. კომისარ ჰუსეინოვს შორის მოხდა შეთანხმება სომხეთ-ადერბეიჯანის კონფერენციის მოწვევის შესახებ.

გენერალური შტაბის ცნობები.

3 ივლისი.

ყველა მიმართულებებზე სიწყნარეა.

აჭარლებს

ერობათა კავშირის კომიტეტმა შემდეგი მოწოდებით მიმართა აჭარლებს:

გამარჯვება თქვენი, აწ თავისუფალნო აჭარლებო! მხურვალე სალამს და ძმურ მოკითხვას გითვლის თქვენ ჩვენი პირით საქართველოს სოფლის მუშაკნი. თქვენთან ერთად ხარობს და ზეიმობს თქვენი თავისუფლების დღეს მთელი საქართველო.

ამ საქართველომ კარგათ იცის თავისუფლების ფასი და გემო. ის უკვე ორ წელზედ მეტია რაც განთავისუფლდა და თავისივე საკუთარ ხელში აიღო თავის ბედ-იღბალი. ის ბედნიერი იყო ამ ხნის განმავლობაში; ეს ორი წელი იყო მისთვის გამუდმებული ბრძოლა, შრომა და თან ზეიმი თავისუფლებისა, მაგრამ მას გული დაკოდილი ჰქონდა; ცალი თვალით რომ მხიარულებდა და იცინოდა, მეორეზედ ცრემლი მოსდიოდა, ტირილ-ნარევი ქორწილი ჰქონდა; და ამის მიზეზი იყო ის, რომ მისი ღვიძლი ძმა სამუსლიმანო საქართველო ვერ ინაწილებდა ამ სიხარულს ის მოგლეჯილი იყო ბოროტი ძალების მეოხებით მშობელ დედას. სამუს. საქართველო ჯერ კიდევ მონობის უღლის ქვეშ გმინავდა. ჩვენი მტერნი და ორგულნი შურსა და ბოღლამს სთესდენ ძმათა შორის, რათა თავის მიზნები განეხორციელებიათ. კიდევ უფრო სამწუხარო და სამგლოვიარო იყო ის, რომ ამ ბოროტმა ძალებმა რამდენიმეთ კიდეც მიაღწიეს თავიანთ მიზანს და ზოგ თქვენგანში იჭვი დაბადეს დედა საქართველოს მიმართ. მაგრამ შეუძლებელს აბა ვინ შესძლებს. საქართველოს ერთი მთლიანი სხეული ორათ გაკვეთეს. ორი წლის განმავლობაში ჩვენსა და თქვენს მტრებს არავითარი ხარჯი და შრომა არ დაუზოგავთ, რომ საქართველო დაექსაქსათ და შემდეგ გათიშული და დასუსტებული ნაწილები ცალ-ცალკე დაეპყროთ და დაემონებიათ. მაგრამ ვერ შესძლეს ეს ჩვენმა მტრებმა. მართალია ორი წლის განმავლობაში გვტანჯეს, გვაწამეს, მაგრამ სიმართლე და სამართლიანობა მაინც არ დაიკარგა. შვილმა დედა იპოვა და მის მკერდს ჩაეკრა. ღვიძლი ძმები ისევ შეერთდენ, ერთობის ხელი და ფიცი ერთი მეორეს მისცეს. სხვაფრივ არც შეიძლებოდა მომხდარიყო. განა ბათომსა და აჭარას შეუძლია დედა საქართველოს უმისოთ წაიყვანოს რიგიანათ თავის ეკონომიური, სამეურნეო ცხოვრება? განა უაზრობა არ იქნება, რომ ბათომი ჩაიკეტოს ზღვის პირათ და გამოიხრჩოს? საცოდაობა არ არის, როდესაც აჭარის სოფლის მუშაკთ საშუალება ესპობათ გურიის მთების საძოვრით და ჭალებით სარგებლობისა? საერთოდ უღმერთობაა აბა რა არის, როდესაც ერთი მთლიანი სხეული, ერთად შობილი, ერთად აღზრდილი და თანშეზრდილი ორათ იჭრება. დიახ ეს უღმერთობაა და შეუძლებელიცაა და აი სიმართლემ გაიმარჯვა, ბუნებამ თავისი გაიტანა, საქართველო გამთლიანდა და ეხლა მხოლოდ ის ღა დაგვრჩენია, რომ საჩქაროთ დავადოთ მალამო და მოვაშუშოთ ის ჭრილობანი, რომელიც ჩვენ სხეულს მიაყენა მტერმა ამ ორი წლის განმავლობაში, შევამსუბუქოთ ის ტკივილები, რომელიც ორი წლის მონობამ დაგვიტოვა.

თქვენ კარგათ იცით, როგორის გულის ფანცქალით ადევნებდა საქართველო თვალს თქვენ მწარე ბედს, ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ყველა ჩვენ რუსეთის მონობის უღლის ქვეშ ვიყავით. თქვენ გახსოვთ თუ როგორ იზიარებდა მაშინაც კი საქართველო მისი სამუსლიმანო ნაწილის ჭირსა და ვარამს, ეხლა ხომ საქართველო თავისუფალი, დამოუკიდებელი, ხალხური რესპუბლიკა, და მას მეტი საშუალება ეძლევა თავის დაჩაგრულ და ახლად განთავისუფლებულ ძმას უფრო უხვათ, მტკიცეთ და მედგრათ გაუწოდოს დახმარების ხელი. ხოლო რომ საქართველოს მარჯვენა მტკიცე და ძლიერია, ეს უკვე ყველამ გაიგო და იცნო. ბათომისა და მისი ოლქის საქართველოზე შემოერთებას მხოლოდ მაშინ დაეთანხმა ინგლისი და სხვა სახელმწიფოები, როდესაც მთელი ქვეყანა დარწმუნდა, განსაკუთრებით ამ უკანასკნელ თვეების განმავლობაში, რომ საქართველო ღირსი ყოფილა დამოუკიდებელი და თავისუფალი ცხოვრებისა; მტერმა და მოყვარემ გაიგო, რომ ქართველ ხალხს შესძლებია არა მარტო გამოცხადება დამოუკიდებლობის, აშენება სახელმწიფოსი, არამედ მისი სასტიკი და თავდადებული დაცვა თვით უდიდესი და უმრავლესი მტრის წინააღმდეგაც. აი ეს განმტკიცებული და გამარჯვებული საქართველო მოდის თქვენთან, რათა თქვენი ტკივილები შეამსუბუქოს და თქვენი ჭირი გაიზიაროს.

საქართველოს ყოფილი გლეხები, დღეს კი სოფლის თავისუფალი მოქალაქენი, არჩეული ერობების საშვალებით აწესრიგებენ თავიანთ ადგილობრივ და სამეურნეო საქმეებს. ყველა ეს ერობები გაერთიანებული არიან ერთ დიდ კავშირათ. მალე თქვენი მილეთებიც აირჩევენ თავის კაცებს, თავიანთ ერობებს, თქვენც შემოხვალთ ამ დიდ საძმო კავშირში. მაგრამ სანამ ეს მოხდებოდეს, ერობათა კავშირი ვერ დასტოვებს თავის ძმებს, განსაკუთრებით მშრომელ და ღარიბ ხალხს, ისე, რომ მას შეძლებისა დაგვარად არ გაუწოდოს დახმარების ხელი. გვითხარით, შემოგვითვალეთ გულ ღიათ, ძმურათ, რა ჭირი გჭირთ, რა გაკლიათ, რა გაჭირება გაქვთ, რაში გინდათ დახმარება. იცოდეთ, ჩვენ თქვენთანა ვართ.

საქართველოს სოფლის მუშაკნი ძმურათ გიწვდიან ხელს აჭარის მუშაკნო. ერთათ ვსძლიოთ საერთო ჭირი. გაგიმარჯოთ! გაუმარჯოს ჩვენს ძმობა-ერთობას, ერთათ შრომას, ერთათ ბრძოლას, საერთო ლხინსა და საერთო გამარჯვებას!

საქართველოს დემოკრატ. რესპუბლიკის ერობათა კავშირის კომიტეტი.

მთავრობაში

24 ივნისის სხდომაზე მთავრობამ დაადგინა:

დახმარება ერობას. მიეცეს სენაკის ერობას მცხოვრებთათვის სასურსათო დახმარების აღმოსაჩენათ 3 ვაგონი სიმინდი.

სახელმწიფო ქაღალდების დამმზადებელი ექსპედიცია. თანახმად ფინანსთა სამინისტროს მოხსენებისა მიეცეს საჭირო თანხა სახელმწიფო ქაღალდების დამმზადებელ ექსპედიციას შტატის გასაძლიერებლად და შესახებად. ფინანსთა მინისტრს მიენდო დამფ. კრებაში სათანადო კანონ-პროექტის წარდგენისა.

აქციზიდან განთავისუფლება. განთავისუფლონ საქციზო გადასახადისაგან ის თამბაქო და ასანთი, რომელიც ფრონტის საჭიროებისათვის იგზავნება.

დახმარება დასახიჩრებულთ. გადასდოს 5 მილ. მან. დასახიჩრებულთა და ომში დაღუპულ ოჯახებისათვის დახმარების აღმოსაჩენათ. სამხედრო მინისტრს მიენდო დამფ. კრებაში სათანადო კანონ პროექტის წარდგენა.

არაჩვეულებრივი ხარჯები. გარეშე საქმეთა სამინისტროს არაჩვეულებრივ ხარჯების დასაფარავად გადასდოს 6 მილ. მანეთი. გარეშე საქმეთა მინისტრს მიენდო დამფ. კრებაში სათანადო კანონ-პროექტის წარდგენა.

ადერბეიჯანთან საქონლის გაცვლა-გამოცვლა. მიღებულ იქნას ადერბეიჯანის მთავარ-სარდლის წინადადება 100 ათას ფუთი თამბაქოს პურზე გაცვლის შესახებ.

დახმარება თამბაქოს კოოპერატივებს. მისცეს სესხის სახით თამბაქოს კოოპერატივებს 100 მილიონი მანეთი იმ პირობით, რომ ამ 100 მილ. მან. ანგარიშში კოოპერატივებმა ჩასთვალონ უკვე მიღებული 36 მილ. მანეთი. ფინანსთა მინისტრმა დამფ. კრებაში სათანადო კანონ-პროექტი უნდა შეიტანოს.

იაფი პური რკინის გზელებს. გადაეცეს სახელმწიფო კონტროლს დასკვნისათვის გზათა მიმოსვლის დეპარტამენტის დირექტორის მოხსენება რკინის გზელებისათვის იაფი პურის შესაძენად 140 მილ. მან. მიცემის შესახებ.

საგანგებო სასამართლოების გაუქმება. მთავრობამ დამტკიცა იუსტიციის მინისტრის მიერ წარდგენილი პროექტი თფილისში და სოხუმში საგანგებო სასამართლოების გაუქმების შესახებ.

უაქციზო შაქარი. განთავისუფლოს საქციზო გადასახადისაგან ის შაქარი, რომელიც მუშების დასარიგებლად არის დანიშნული.

სასოფლო - სამეურნეო განათლება. ყოფილ სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების საბაღოსნო სკოლა მთელი თავისი ქონებით და ინვენტარით მიწათმოქმედების სამინისტროს გადაეცეს. (სდს).

ბათომის საქართველოზე გადაცემა

(საქ. დეპ. სააგ.)

ბათომი. 2 ივლ. (სპეც. კორ.) გენ. კუკ-კოლისმა მასთან მოსულ მუსულმან მცხოვრებთა წარმომადგენლებს განუცხადა, რომ ბათომი და ბათომის ოლქი კონფერენციის დადგენილებით საქართველოს გადაეცა. ყველა ის, ვინც საქართველოს ჯარს წინააღმდეგობას გაუწევს, ჩაითვლება ინგლისის მტრათ და როგორც საქართველო, ისე ჩვენ სასტიკ ზომებს მივიღებთ დამნაშავეთა წინააღმდეგ.

ბათომი. 27 ივნ. (საქ. კორ.) ბათომის გაზეთი „სამუსლიმანო საქართველო" (№ 396) იუწყება: 29 ივნ. საქართვ. საგანგებო წარმომადგენელს წარუდგა „სედია-მილეთის წრის დელეგაცია. მთავრობის წარმომადგენელმა განუცხადა დელეგაციას, რომ მოკავშირეთა სახელმწიფოს გადაწყვეტილებით ბათომი და ბათომის ოლქი საქართველოს გადაეცა; ამიტომ ვინც ამის წინააღმდეგ წავა, მკაცრად დაისჯებაო. ეს დადგენილება დელეგაციამ „სედია-მილეთის" შეიარაღებულ წევრებს აუწყა. დელეგაციამ წინადადება მისცა განიარაღებულიყვნენ, მაგრამ ამის საპასუხოთ ზოგი დელეგატი დააპატიმრეს. მათ აბრალებენ, რომ ისინი ამდენხანს ატყუებდენ აჭარას და არწმუნებენ მცხოვრებთ, რომ ბათომის ოლქში ოსმალთა ჯარები შემოვაო.

ბათომში ადმინისტრატიული აპარატის მოწყობა. იუსტიციის სამინისტრომ გაგზავნა ბათომში სასამართლო პალატის პროკურორის ამხანაგი ა. კ. ყანჩელი ბათომისა და ოლქის დროებითი სასამართლოების საქმეების ჩასაბარებლად და ციხეების მისაღებათ. ფინანსთა სამინისტრომ გაგზავნა საბიუჯეტო-სახაზინო ნაწილის დ—რი ა. ი. კანდელაკი, როგორც მთავრობის საგანგებო რწმუნებული ქალაქსა და ოლქში ფინანსიურ დაწესებულებათა მოსაწყობათ. ბ-ნ კანდელაკის მიზანია გამორკვევა ოლქის ვაჭრობა-მრეწველობის საქმისა, ამისათვის მასთან ერთად ბათომში გაიგზავნა პირდაპირი გადასახადების სამმართველოს განყოფილების უფროსი სვანიძე და გუნცაძე, რომელიც ფინანსთა სამინისტროსთან ირიცხება. საბაჟო და საქციზო ნაწილების მოსაწყობათ კანდელაკთან ერთად წავიდენ ფინანსთა მინისტრის საბჭოს წევრები: ე. მიქაძე და ს. ბაქრაძე.

საქართველოში მყოფ იტალიის წარმომადგენლის ბ-ნ მე`კატელი განცხადება.

იტალიის წარმომადგენელმა საქ. დეპ. სააგ. წარმომადგენელს ბათომის გადმოცემის შესახებ განუცხადა, რომ ის სრულ კმაყოფილებას გრძნობს ბათომისა და მისი ოლქის საქართველოზე გადმოცემის გამო. იტალია, ხაზი გაუსვა მერკატელმა, ყოველთვის თანაგრძნობით ეპყრობოდა საქართველოს და ყოველთვის სურდა მისთვის პოლიტიკური და ეკონომიური აღორძინება. გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ საქართველო შესძლებს ბათომში და მის ოლქში აუცილებელ სამოქალაქო წესრიგის დამყარებას და ბათომის დახმარებით გაფართოებს თავის კომერციულ ოპერაციებს, რაც, რასაკვირველია, უფრო განამტკიცებს საქართველოს პოლიტიკურ და ეკონომიურ სახელმწიფოებრივობის საფუძვლებსო.

იტალ. კონსულის ფრანზოლის განცხადება.

ბათომის საქართველოზე გადაცემის გამო თფილისში მყოფ იტალიის კონსულმა ფრანზოლმა საქარ. დეპ. სააგენ. თანამშრომელთან საუბრის დროს თავისი რწმენა გამოსთქვა იმის შესახებ, რომ საქართველო ბათომში და მის ოლქში ისეთივე ბრძნულ პოლიტიკას აწარმოებს, როგორსაც იგი აწარმოებდა ორი წლის განმავლობაში საქართველოს ტერიტორიაზეო. ბათომი სამართლით, როგორც პოლიტიკურ, ისე გეოგრაფიულ მდგომარეობით საქართველოს ეკუთვნის. კომერციული მხრით ბათომს საქართველოსათვის მეტათ დიდი მნიშვნელობა ექნება. ფოთი, როგორც ნავთსადგური, პატარაა და მოუდგომელია ოკეანის გემთათვის, მაშინ როდესაც ბათომი საუცხოო ნავთსადგური არის. ეს გვაძლევს საფუძველს ვიფიქროთ, რომ ევროპა არ დააყენებს საქართველოსთან სავაჭრო დამოკიდებულების დაწყებასო. ბათომი, რომელიც ამდენ ხანს სადავო საგანს წარმოადგენდა, ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, იმ ბავშს დაემსგავსა, რომელთა შესახებ რუსები ამბობენ: „შვიდ ძიძას ბავშვი უთვალოთ დარჩაო". ფრანზოლი ფიქრობს, რომ ბათომის საქართველოზე გადმოსვლით შეგვიძლია ველოდეთ ქალაქში და ოლქში სათანადო წესიერების აღდგენას. ფრანზოლმა თავისი საუბარი დაასრულა იმ რწმენით, რომ ბათომის შემოერთებით რესპუბლიკა არა თუ მარტო თავის მდგომარეობას განამტკიცებს, არამედ იგი პოლიტიკურად და ეკონომიურად კიდევ უფრო განვითარდებაო.

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

3 ივლისი.

ბალშევიკების ცნობები.

სამხედრო ცნობები.

მოსკოვი. 3 ივლ. 2 ივლ. მოზირის რაიონში ჩვენ მტერი იპასკენ დავხიეთ. იზიასლავლთან ჩვენ პოლონელები გორინის დასავლეთ ნაპირისაკენ დავხიეთ. ნოვოუშიცის მიმართულებით ჩვენმა ჯარმა მტერი რამდენიმე სოფლიდან გარეკა. ყირიმის მარჯვივ, დნეპრის დაბლობებში ჩვენ პრესლაველის გადასასვლელები და სოფ. კახოვკა ავიღეთ. აზოვის ნაპირზე ჩვენ ქალ. პოგინსკი ავიღეთ.

საპროტესტო გაფიცვები მილანში.

მილანში საპროტესტო საერთო გაფიცვები გამოაცხადეს რკინის გზელთა გამორიცხვის გამო, რომელთაც სამხედრო მასალის გადატანაზე უარი განაცხადეს. ქალაქში შეტაკება მოხდა.

უკრაინის პროტესტი.

უკრაინის საგ. საქ. სახალხო კომისარმა რაკოვსკიმ მიმართა ფინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრს პროტესტით უკრაინაში პეტლიურას მთავრობის აღიარების გამო. რაკოვსკი აღნიშნავს, რომ უკრაინის ხალხი არასდროს არ აღიარებდა პეტლიურას. უკრაინის მუშები და გლეხები პროტესტს აცხადებენ და უარყოფენ ძალით თავზე მოხვეულ პეტლიურას მთავრობას.

ფინლიანდია და საბჭოთა რუსეთი.

ფინეთის მოლაპარაკების კომისიაში კერჟენცევმა გამოაცხადა რუსეთის ახალი პირობები, რომელიც დათმობას შეიცავს. კერჟენცევმა სთქვა: ჩვენი სამხედრო მდგომარეობა ყველგან მტკიცეა. თუ ჩვენ დათმობაზე წავედით, ამით გვინდოდა შეგვემსუბუქებინა მუშაობა (გამოტოვებულია) რუსეთის დელეგაცია წინადადებას იძლევა დროებითი ზავი 2 თვით შეიკრას, შემდეგში გაგრძელებით. საბჭოთა მთავრობა არაფრის გულისათვის არ დასთანხმდება გაიყვანოს ჯარი იმ ადგილებიდან, სადაც ამ ჟამად სდგას და არც აღმოსავლეთ კარელიიდან გაიყვანს იგი ჯარს. საკითხი გადაუწყვეტელად დარჩა.

ბათომის გადაცემა საქართველოზე.

თფილისი. 29 ივნ. საქართ. დამფუძნებელ კრებაში საგ. საქ. მინისტრმა გეგეჭკორმა მოხსენება გააკეთა საქართველოზე ბათომისა და მისი ოლქის გადმოცემის შესახებ.

ნაუენი. 2 ივლ. დამოუკიდებელმა სოციალისტებმა რეიხსტაგში წინადადება შეიტანეს მთავრობისადმი უნდობლობის გამოცხადების შესახებ, თუმცა წინადადება არ გასულა, მაგრამ იგი მთავრობისადმი ნდობის გამოცხადების უარყოფას ნიშნავს.

ფრანგული ცნობები.

სოციალისტების წინადადების უარყოფა.

რომიდან მოსული დეპეშის თანახმად, იტალიის დეპუტატთა პალატამ 248 ხმით 108 ხმის წინააღმდეგ უარყო სოციალისტების მოთხოვნილება ალბანეთიდან იტალიის ჯარის გაყვანის შესახებ.

გერმანიის დელეგაციის შემადგენლობა სპის კონფერენციაზე.

ბერლინის მთავრობამ გამოარკვია შემადგენლობა იმ დელეგაციისა, რომელსაც დაევალება გერმანიის ინტერესების დაცვა სპაში. თავმჯდომარეთ იქნება კანცლერი ფერენბახი, მასთან იქნება სამი მინისტრი ექსპერტებით. საგარეო საქმეთა მინისტრი დ—რი სიმონსი, სამხედრო მინისტრი გესლერი და ფინანსთა მინისტრი ვირტი.

გერმანიის საზავო დელეგაციის ნოტა.

ბერლინიდან იუწყებიან, გერმანიის საზავო დელეგაციამ მიმართა პარიზში მოკავშირეთა კომისიას 2 ნოტით, რომელიც იმავე დროს ეცნობება, ლონდონს, ბრიუსელის და რომის მთავრობებს.

პასუხი გერმანიის ნოტაზე.

მოკავშირეთა პასუხი, გერმანიისადმი ნეიტრალური ზონის ევაკუაციის გამო ხუთშაბათს გაიგზავნა ბერლინში, პასუხი უარყოფს გერმანიის ყველა პრეტენზიას.

იტალიის რადიო სადგურის ცნობა.

მთავრობის დეკლარაციის განხილვა.

რომი. 1. პარლამენტი მთავრობის დეკლარაციაზე თათბირს განაგრძობდა. ამ საგანზე თავისი აზრი უნდა გამოსთქვას კიდევ 99 დეპუტატმა. პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგათ აირჩიეს დიროდინო და სკეიტო.

ბრიტანეთის დელეგაცია.

ოსტენდე. შუადღისას მოვიდა ბრიტანეთის დელეგაცია, რომელიც ბრიუსელში მიდის.

საზავო დელეგაციის ჩასვლა ბრიუსელში.

ბრიუსელი. დელეგაციის მოსვლის გამო ბაქანზე აურაცხელმა ხალხმა მოიყარა თავი, სადგურთან ახლო სახლები დროშებით მორთეს. მოვიდნენ საფრანგეთის, იტალიის და იაპონიის დელეგატები, რომელთაც შეხვდა ბელგიის დელეგაცია ეროვნული ჰიმნით. ხალხი სტუმრებს გულწრფელათ შეხვდა.

ახალი ამბები

სამშაბათს, 6 ივლისს, საღამოს 6 ს. დანიშნულია საქ. ს.-დ. მ. პ. საკონტროლო კომისიის მორიგი სხდომა.- წევრებს ვსთხოვთ აუცილებლად დაესწრონ.

◆ **პროტესტი ფრონტიდან.** თფილისის აფთიაქებში მომუშავეთა პროფესიონალური კავშირის ზოგიერთ მოსამსახურეების წინააღმდეგ ვაცხადებთ სასტიკ პროტესტს, რომლებმაც თავისი მუხანათური ზრახვებით გამოაშკარავეს და უარყვეს ფრონტის დახმარება. მოუწოდებთ ამხანაგებს სასტიკად ებრძოლონ მათ ასეთ საქციელს, რომელიც მიმართულია საქართველოს დემოკრატიის წინააღმდეგ. ფარმაცევტები პავლე სარჯველაძე, აგ. შალამბერიძე.

◆ **სახ. გვარდიის საგანგებო ბატალიონმა** 1 ივ. კრებაზე დაადგინა: გადაიდოს ადერბეიჯანის ფრონტზე დახოცილ ცხრა გვარდიელთა ოჯახების დასახმარებლათ ივლისის ჯამაგირიდან 10%, რაც დაახლოებით შეადგენს 50—55 ათას მანეთს და ეს თანხა იქნას თანასწორათ განაწილებული სპეციალური კომისიის მიერ მოკლულ გვარდიელთა ოჯახებზე. საგანგებო ბატალიონს და საინჟ. გუნდის კულტ.-განმანათლებელ სექციამ დაადგინა დახოცილ გვარდიელების ოჯახების დასახმარებლათ გამართოს დიდი საღამო. იმავე სექციის დადგენილებით ამ დღეებში შეუდგებიან თეატრ „სახალხო გვარდიელის" გადაკეთებას.

◆ **ავლაბრის სახალხო უნივერსიტეტის** კინემატოგრაფში ყოველ შაბათს და კვირას დღემდე იქნება საბავშვო იაფ-ფასიანი სეანსები.

◆ **სცენის-მოყვარეთა საერთო კრება.** თფილისის სცენის-მოყვარეთა კავშირის მოსაწყობი დროებით არჩეული კომისია სთხოვს თფილისის ყველა ქართულ სცენის მოყვარეებს დაესწრონ საერთო კრებაზე, რომელიც შესდგება დღეს, დილის 10 საათზე მუშათა ცენტრალურ კლუბში (პლეხანოვის პროსპ. № 129). დღიური წესრიგი: 1) მოხსენება კომისიის, 2) წესდების პროექტის გაცნობა და დამტკიცება, 3) არჩევნები, 4) მიმდინარე კითხვები.

◆ **უჩაღების მოკვლა და დაჭერა**·

მარქსიზმი და „საქართველოს კომუნისტი"

დიქტატურა და „დიქტატურა".

„საქართველოს კომუნისტმა" ფ. მ-ძის პირით მიწასთან გაასწორა პარლამენტარიზმი და დემოკრატიული რესპუბლიკაც. არსებით განსხვავებას აქ ის ვერ ხედავს. მისი აზრით „საყოველთაო, საარჩევნო უფლება ისე, როგორც თავისუფლება და თანასწორობა არსებობს მხოლოდ იმათთვის, ვისაც აქვს ცოტათ, თუ ბევრათ საკმარისი საკუთრება, აქვს ტეხნიკური ან სპეციალური განათლება, და ამასთანავე თავისუფალი დრო".

ლენინმაც ეს აზრი გამოთქვა დიდი ხანია, და ეს სავსებით შეეფერება „საბჭოთა" რუსეთის სინამდვილეს. ლენინის მთავრობამ მოსპო „ცოტათ თუ ბევრათ საკმარისი საკუთრება, ტეხნიკური და სპეციალური განათლება" ალბათ იმისთვის, რომ ბურჟუაზიას ვერ ესარგებლებია საყოველთაო არჩევნებით და თავისუფლებით.

ბურჟუაზიას წაართვეს, მაგრამ ჩვენ ვიცით, რომ იქ ვერც მუშათა კლასი სარგებლობს. პოლიტიკური თავისუფლება ლენინის სამეფოში გავს იმ საარაკო თივას, რომელზედაც ძაღლი იჯდა, არც თითონ სჭამდა და არც სხვას აჭმევდა. ფ. მ-ძე, როგორც ადგილობრივი ბალშევიკების ლიდერი, იტყვის, რომ ეს წმინდა მარქსიზმიაო. მე არავის ლიდერი არა ვარ, მაგრამ ლიდერობა არ არის საჭირო მარქსიზმის სწორა გასაგებათ. მე ვამბობ, როგორც ერთი უბრალო მომაკვდავთაგანი, რომ ლენინ—ფ. მ-ძის დღევანდელ მსოფლმხედველობაში მარქსის მოძღვრება გატარებულია იმდენათ, რამდენათაც მშრომელი ხალხის დიქტატურა ბალშევიკურ რევოლიუციაში. ერთ ნამცეცსაც ვერ ვიპოვნით, რაც უნდა ვეძებოთ.

მარქსის გასაგებათ არ კმარა მარქსის გადმოწერა. „კომუნისტმა" დაამტკიცა ეს თავის ფურცლებზე. მის თანამშრომლებს, რომ გაეგებოდესთ იმ გრძელი ამონაწერების დედა აზრი, არ შეუდგებოდენ მათ გადმოლაგებას. მარქსიზმი საჭიროთ სცნობს მუშათა კლასის დიქტატურას. „კომუნისტი" ვერ დაგვისახელებს ვერც ერთ მენშევიკს, რომელიც ამას უარჰყოფდეს. ჩვენ მხოლოდ ვამბობდით და ვამბობთ, რომ „საბჭოთა" რუსეთში დიქტატურა არ არის მუშათა კლასის ხელში. ფ. მ-ძე კარგს იზამდა, რომ ერთი თვალით მაინც გადაეხედა ბალშევიკური რუსეთისთვის, გაერჩია ყოველდღიური ცოცხალი ფაქტები და დაემტკიცებია,—აი სწორეთ ასეთია ის დიქტატურა, რომელსაც მარქსი და ენგელსი აღიარებდენო. მე მივუთითებდი, სხვათა შორის, ორ ბოლო დროინდელ მაგალითზე. ხარკოვში მუშათა წრეებიდან საბჭოში გავიდენ მენშევიკები, ჯარისკაცებიდან—კომუნისტები. თითონ საბჭოში მუშათა დეპუტატებს წაართვეს ყოველნაირი უფლებები, არ შეუშვეს აღმასრულებელ კომისიაში—(ისპოლკომში). როსტოვის საბჭოში მენშევიკებს მიუღიათ უმრავლესობა, და იქაურ კომუნისტებს გაურეკიათ ეს საბჭო.

მე ვეკითხები ფ. მ—ძეს, როგორც სერიოზულ მოაზრეს, რა აქვს საერთო ამ ორ უბრალო ფაქტს მშრომელი ხალხის დიქტატურასთან? ეს ისეთი უბრალო კითხვაა, რომელიც არ მოითხოვს მარქსის და ენგელსის შეწუხებას.

როსტოვში დაუტუსაღებიათ მენშევიკების ჯგუფი. დარჩენილან ე. წ. ინტერნაციონალისტები, ამათ გამოუციათ თავისი გაზეთი, რომელიც ბევრით არ გაირჩეოდა ბალშევიკური გაზეთებისაგან. ბალშევიკებს დაუხურავთ ეს გაზეთიც. ესეც სულ უბრალო ფაქტია. ნუ თუ ამის გასაგებათ ჩვენ უსათუოთ უნდა გავიხსენოთ, რას სწერდა მარქსი ან ენგელსი 1848, 1850, 1875 და სხვა წლებში? მე ვფიქრობ, რომ ეს არ არის საჭირო.

როსტოვში მომხდარი ფაქტი მაჩვენებელია მხოლოდ ბალშევიკურ პარტიის დიქტატორობის.

ფ. მ—ძემ შეიძლება სთქვას,—ეს კერძო ხასიათის ფაქტებიო. მაგრამ „საბჭოთა" რუსეთის სინამდვილე ამისთანა ფაქტებისგან შესდგება. სულ სხვაა, მართალია, „საბჭოთა" კონსტიტუცია. ამ კონსტიტუციაში, თუ გნებავთ, მიღებულია საყოველთაო კენჭის ყრის უფლება. მშრომლები უნდა სარგებლობდენ ამ უფლებით. ესენი კი დიდ უმრავლესობას წარმოადგენენ. რუსეთში დღეს ამუშავებენ იმ „ბურჟუებსაც", რომლებმაც ვერ მოასწრეს გაქცევა. საბჭოთა სამსახურშია ყველა.

მაგრამ ეს კონსტიტუცია არ სრულდება. არც ერთ მის მუხლს არ ატარებენ ცხოვრებაში. ეს არ არის შემთხვევითი მოვლენა. ეს არის ისტორიული აუცილებლობა დღევანდელ პირობებში. ბალშევიკური პარტია მიზნათ ისახავს ახლავე სოციალიზმის განხორციელებას. ამას არ დაეთანხმება მშრომელი ხალხი, მეტადრე გლეხობა. მთავრობამ რომ ამ ხალხს თავისი კონსტიტუციის თანახმათ თავისუფალი აზრი გამოათქმევინოს, ერთი მეორის წინ დადგება ორი სხვადასხვა ნება. ბოლშევიკური მთავრობა, ამიტომ თავის ხელით დაწერილ კონსტიტუციას საგარეოთ ინახავს, საშინაოთ კი „წითელ" ზომებს ხმარობს ხალხის დასამორჩილებლათ და თავისი ნების მაღლა ასაყვანათ. ის ციხეში გზავნიდა იმ მენშევიკებს, რომლებიც თავისუფლებას მოითხოვდენ საბჭოთა კონსტიტუციის ძალით.

შეასრულონ ბალშევიკებმა ის, რაც სწერია მათ კონსტიტუციაში, და ეს იქნება ნამდვილი მუშა-გლეხობის დიქტატურა, მაგრამ იმავე დღეს დაეცემა ბალშევიკური მთავრობა. აი აქ დგას ჩვენი სადაო საკითხი, ამის გარშემო დავნიშნე მე სალიტერატურო ბრძოლის ასპარეზი. ფ. მ—ძის გაზეთი სწორეთ ამ ასპარეზზე გაურბის ბრძოლას. ჩვენ ვებრძვით ფ. მ—ძის და ლენინის მოსწავლეებს სწორეთ იმიტომ, რომ **ისინი მთელი თავისი საქმიანობით, მთელი თავისი პრაქტიკით უარჰყოფენ, აქარწყლებენ მშრომელი ხალხის დიქტატურას.** მათი ხელით იქმნება ისეთი ეკონომიური მდგომარეობა, რომელიც გადაშენების გზაზე აყენებს მუშათა კლასს, უსპობს უნარს პოლიტიკური ბრძოლისას და სოციალისტური რევოლიუციის ხელმძღვანელობისას.

ამაზე ვუთითებთ ჩვენ. ფ. მ—ძის და ლენინის მოსწავლეები კი გვიმტკიცებენ,—მარქსი და ენგელსი დიქტატურის მომხრე იყვენო. ბალშევიკებს სულით და გულით უნდათ, რომ დიქტატურა მშრომელი ხალხის ხელში იყოს. სუბიექტიურათ, სიტყვით ისინი მარქსიზმის ნაჩვენებ გზაზე დგანან. მაგრამ საქმით, ობიექტიურათ საერთო არ აქვთ-რა ამ დიდ სოციალისტურ მოძღვრებასთან. რით აიხსნება ეს საშინელი წინააღმდეგობა? ამის ასახსნელათ უნდა მივმართოთ ისევ მარქსს. ის ამბობდა, ყოველმა ისტორიულმა ხანამ უნდა დაისახოს ისეთი მიზანი, რომლის განხორციელება შესაძლებელია არსებულ პირობებშიო. ეს ივივეა, სხვათა შორის, რასაც სწერს „საქართველოს კომუნისტის" თანამშრომელი ჩემთან საკამათო წერილში (№ 13) „რევოლიუცია ჩვენი სურვილების თანახმათ კი არ ხდება, არამედ მაშინ, როდესაც მისთვის პირობები მომწიფებულია".

რუსეთში რომ ეს ნიადაგი გზათ ყოფილიყო, ბალშევიკები მოახერხებდნენ სიტყვის საქმეთ გადაქცევას. დიქტატურა მაშინ ქაღალდზე დაწერილი არ დაურჩებოდათ.

ხშირათ, მართალია, რევოლიუციონური კლასი იძულებული ხდება თავისი ეკონომიური მდგომარეობის გამო მოახდინოს რევოლიუცია. ის მაშინ ანგარიშსაც არ უწევს ხოლმე გარეშე პირობებს. ამ შემთხვევაში რევოლიუცია თავდება დამარცხებით.

რუსეთის „სოციალისტური რევოლიუცია" დამარცხებულია მას აქეთ, რაც „საბჭოთა" მთავრობამ შორს გადაუხვია საბჭოთა კონსტიტუციას. ავგუსტ სტრინდბერგის მოთხრობაში („Высшая цѣль") ერთი გმირი თავს გრძნობს დაბმული ცხენივით, რომელიც მირბის, მაგრამ ბაწარი უკან ახევინებს. ბალშევიკები მირბიან სულ წინ და წინ. გონიათ რომ დიდი სურვილის მეტი არაფერია საჭირო ნამდვილი დიქტატურის დასამკვიდრებლად, სინამდვილის ბაწარი ახევინებსთ უკან. აკეთებენ იმ საქმეს, რომელიც არ შეეფერება მათ სიტყვას. სოციალიზმის საძირკველს ანგრევენ და ფიქრობენ,—სოციალიზმს ვაშენებთო.

ფორმა და შინაარსი.

მარქსის და ენგელსის-აზრით, მუშათა კლასის მოძრაობა არის დიდი უმრავლესობის მოძრაობა, დიდი უმცირესობის წინააღმდეგ. ეს აზრია, სხვათა შორის, გატარებული კომუნისტურ მანიფესტში. სოციალიზმის აუცილებელ პირობათ ამათ მიაჩნდათ ხალხის თვითმპყრობელობა (самодержавіе народа) დემოკრატიული რესპუბლიკა ფორმაა ამ თვითმპყრობელობის გამოსახატავად. იმ კრიტიკულ წერილში, რომელიც მარქსმა უძღვნა გოტის პროგრამას, ჩვენ ვკითხულობთ:—„პოლიტიკურ მოთხოვნებში არაფერია საყოველთაო არჩევნების, პირდაპირი კანონმდებლობის, ხალხის უფლების, სახალხო შეიარაღების მეტი... ეს არის ძველი, ყველასთვის ცნობილი დემოკრატიული პირჯვრის წერა,—მაგრამ დავიწყებიათ ერთი, უმატებს მარქსი, დავიწყებიათ პროგრამის შემდგენლებს, რომ ამ საუცხოო მოთხოვნების განხორციელება შეიძლება მხოლოდ მაშინ, როცა თვითმპყრობელობა ხალხის ხელშია, რომ ეს მოხერხდება მხოლოდ დემოკრატიული რესპუბლიკის ფარგლებშიო".

იმ კრიტიკულ წერილში, რომელიც ენგელსმა უძღვნა ერფურტის პროგრამას, ვკითხულობთ:—„ერთი გარემოებაა უდაო, უდაოა ის, რომ ჩვენი პარტია და მუშათა კლასი პოლიტიკურათ გაბატონდებიან მხოლოდ დემოკრატიული რესპუბლიკის სახით. ეს არის ნამდვილი ფორმა პროლეტარიატის დიქტატურისა... ჩვენ შეგვიძლია და უნდა შევიტანოთ პროგრამაში ის მოთხოვნა, რომ მთელი პოლიტიკური ძალა-უფლება სავსებით გადავიდეს ხალხის წარმომადგენლობის ხელშიო" *).

კარგია მარქსის და ენგელსის გადათარგმნა, მაგრამ საჭიროა გადათარგმნა ბოლომდის. არ ვარგა ამონაწერების შეწყვეტა თავის გემოვნებაზე. ერთხელ ვთქვი და ახლაც უნდა გავიმეორო, რომ მე ვეძებ აზრს და არა ასოებს. მარქსიზმის მთავარი აზრია ხალხის თვითმპყრობელობა. მარქსი, ენგელსი, კაუტსკი, პლეხანოვი ფიქრობდენ, რომ ამის განხორციელება ყველაზე უფრო შეიძლება დემოკრატიულ რესპუბლიკაში. არ უთქვამთ, რომ სხვა სახით არ განხორციელდებაო. ბალშევიკურმა რევოლიუციამ შემოიღო საბჭოთა სისტემა. საბჭოებში იქაური კონსტიტუციის ძალით მშრომელი ხალხი უნდა ირჩევდეს თავის წარმომადგენლებს. ამ საბჭოების ხელში უნდა იყოს სრული ძალა-უფლება. სინამდვილეში რომ ასე მომხდარიყო, ეს იქნებოდა არსებითად იგივე ხალხის თვითმპყრობელობა. სახელწოდებაში, გარეგნულ ფორმებში არც ერთი მარქსისტი არ შეედავებოდა მაშინ ლენინს და ფ. მ—ძეს. არავინ არ ასტეხდა ალიაქოთს,—მაინც და მაინც დემოკრატიული რესპუბლიკა უნდა ერქვას და არა საბჭოთა სისტემაო. საქმე ის არის მხოლოდ, რომ უმრავლესობის ნება უნდა იდგეს წინ, და სულ ერთია, სად, დამფუძნებელ კრებაში, თუ საბჭოში.

ჩვენ ვებრძვით ბალშევიკებს სწორეთ იმიტომ, რომ **ისინი ძირიანათ უარჰყოფენ ამ უმრავლესობის ნებას.** სადაც უმრავლესობა უნდა იქნეს, იქ დგას მარტო მათი პარტია.

დღევანდელ საქართველოში წინა ადგილზე დგას სოციალ-დემოკრატიული

*) ეს ორივე ამონაწერი მომყავს როზა ლიუქსემბურგის წერილიდან, „ნეუე ცაიტ", 1910 წ. 22 ივლისი.

ზუგდიდის მაზრაში იქმნა მოკლული შემდეგი ყაჩაღები: ამ დღეებში ალმასხანი აბრამია, სილოვანი გერსამია, რაჟდენი ყურაშვილი, ვალოდია დარასელია; დაჭერილნი არიან: ავქსენტი თორდია, მატკავა, ცავა და ლიპარტია.

✦ **სახელმწიფო გადასახადების შემოსვლა.** ფინანსთა სამინისტროს კასების წინასწარი ცნობებით, რომელიც მან რესპუბლიკის 16 ხაზინიდან მიიღო, ივნისის პირველ ნახევარში სახელმწიფო გადასახადი შემოსულა 49,419,244 მან., ე. ი. 8,596,043 მ. მეტი, ვიდრე მაისის პირველ ნახევარში შემოვიდა. აქედან პირდაპირ გადასახადის სახით შემოსულა 3,073,606 მ., არა პირდაპირი გადასახადის სახით შემოსულა 3,022,275 მანეთი, წინა თვეში შემოსულ თანხასთან შედარებით შემოსავლის ამ სამივე დარგს ეტყობა მომატება. მეტი მომატება ეტყობა არა-პირდაპირ გადასახადს (6,039,080 მ. მეტი ნახევარ თვეში), შემდეგ მიდის საბაჟო გადასახადი (289,142 მ. მეტი ნახევარ თვეში), დაბოლოს პირდაპირი გადასახადი, რომლისაგანაც პირველ ივნისის ნახევარში 267,848 მ. მეტი შემოვიდა, ვიდრე მაისის პირველ ნახევარში.

✦ **თფილისის ქალ. თვითმართველობის სასურსათო განყოფილებისაგან.** რადგანაც სასურსათო განყოფილებამდე ცნობა მოვიდა იმის შესახებ, რომ ზოგიერთ სავაჭრო დაწესებულებებში მიდიან ვიღაც პირები, რომლებიც თავის თავს განყოფილების რწმუნებულებათ აცხადებენ, ვითომ ქალაქის თვითმართველობის საჭიროებისათვის რეკვიზიციის მიზნით ზომავენ შენობებს, სასურსათო განყოფილება აუწყებს დაინტერესებულ პირთ, რომ შენობის გაზომვა რეკვიზიციის მიზნით სასურსათო განყოფილებისთვის მოხდება მხოლოდ იმ პირთა საშუალებით, რომლებსაც ამის შესახებ სათანადო წერილობითი საბუთი ექნებათ.

✦ **სოციალური დახმარება.** თფილისის „სოციალური დახმარების" გამგეობამ დაადგინა: 1) უარი განაცხადოს გაერთიანებულ საქველმოქმედო საზ-ის პრეზიდიუმში მონაწილეობის მიღებაზე, 2) სოციალური დახმარების საზოგადოების წევრებს არ შეუძლიათ სხვა საქველმ. საზოგადოების წევრებათ ყოფნა, 3) ცალ-ცალკე ბავშთა თავშესაფარი ისპობა და არსდება ერთი „ბავშთა სახლი", 4) საზოგადოების ყველა ფული უნდა ინახებოდეს საქართველოს კოოპერატიულ ბანკში, 5) საზოგადოების საბავშო სექციას მიენდოს საჩქაროდ გამოიმუშავოს პროექტი თავშესაფარის დაარსების შესახებ. ჯერ-ჯერობით 26 ივნ. დღის შედეგები ასეთია: საზოგადოებას გადაეცა 95,588 მან. აქედან 75,000 მან. საბავშვო ფონდს გადაეცემა.

✦ **საქარხნო კომიტეტების კონფერენცია.** „სურსათის" კავშირის გამგეობამ დაადგინა მოიწვიოს საქარხნო კომიტეტების კონფერენცია, რომელმაც უნდა განიხილოს და დაამტკიცოს გამგეობის მიერ შემუშავებული კოლექტიური ხელშეკრულება და აგრეთვე შეიმუშაოს ინსტრუქციები საქარხნო კომიტეტებისათვის.

✦ **დაიკარგა ცამეტი წლის ბავშვი.** ბავშვის გარეგნობა შემდეგია: სახელათ კოლა, პირ-მრგვალი, ჭრელ-თვალა, ნოლა ცხვირი, ქერა, ტანზე აცვია მოქსოვილი ფუფაიკა, უქუდო, „გალიფე" შარვალი, ლურჯი ჩექმები აცვია. გთხოვთ ვინც ნახოთ, შეგვატყობინოთ შემდეგი მისამართით: ლისაგორის შესახვევი, № 16, ნინო ხოდელის ასულს.

✦ **თფილის-ბორჯომი.** პირველ ივლისიდან იმ მატარებელს, რომელიც თფილისიდან ქუთაისში გადის, სახელდობრ № 9-ას ყოველ დღე მიაბამენ ერთ პირდაპირ ვაგონს ბორჯომამდე. ხაშურში № 9 მატარებელს მოხსნიან ამ ვაგონს და ბორჯომში მიმავალ მატარებელს მიაბამენ. ვინაიდან ბორჯომში ვაგონი ღამით მიდის, მგზავრებს დილამდე ამ ვაგონში დარჩენის ნება ეძლევათ.

✦ **თფილისი-ბაქო.** ვინაიდან მგზავრების რიცხვი თანდათან მატულობს, თფილის-ბაქოს მატარებლის შემადგენლობაც გაადიდეს. პირველ ივლისიდან ეს მატარებელი ფოილოს ხიდამდე უკვე ექვსი ვაგონის შემადგენლობით დადის.

✦ **ქალაქის საერთო საავათმყოფო კასა.** კასის გამგეობამ დადგენილება გამოიტანა ქალაქის ცენტრალურ საავათმყოფო კასის წევრებისადმი ამბულატორულ-ქიმიურ დახმარების აღმოჩენის შესახებ.

✦ **მარგანეცის ექსპორტი.** ივნისის განმავლობაში ჭიათურიდან ფოთში სულ დაახლოვებით $1^1/_2$ მილიონი მარგანეცი გაუტანიათ. ამ ჟამად ფოთის ნავთსადგურში სამი უცხოელი გემი იტვირთება—„ჯუნო", „შისმეტი" და „ავსტრია".

✦ **ტერმინოლოგიის გარშემო.** საქართველოს ტეხნიკური საზოგადოების გამგეობა სთხოვს დაწესებულებებს და კერძო პირთ მიაწოდონ მათთვის საჭირო, მხოლოდ ტეხნიკურ ლექსიკონში გამოტოვებულ ტერმინთა სია შემდეგი მისამართით: თფილისი, დიდი მთავრის ქ., № 70, ინჟ ვ. კაკაბაძეს. სასურველია შეძლებისამებრ ტერმინებს მიეწეროს ამ ჟამად ხმარებული მათი ქართული ეკვივალენტები.

✦ **სახელმ. უნივერსიტეტი.** დღეს, საღამოს 5 საათზე დანიშნულია უნივერსიტეტის შენობაში საექიმო ფაკულტეტის ყველა კურსელ სტუდენტთა კრება. განსახილველია ფრიად საყურადღებო საკითხები.

კ რ ე ბ ე ბ ი.

ორშაბათს, 5 ივნისს, საღ. სრულ 6 საათზე დანიშნულია ქალაქის საბჭოს ს. დ. ფრაქციის სხდომა.

— ზუბალაშვილების სახელობის სახ. სახ. არს. ქარ. წარ. მმართველი წრის გამგეობა ამით აუწყებს წრის წევრებს, რომ დღეს სახალხო სახლში, დილის 10 ს. დანიშნულია წევრთა საზოგადო კრება. დღიური წესრიგი 1) გასულ სეზონის ანგარიშების განხილვა, 2) მომავალ სეზონის ხარჯთ-აღრიცხვა, 3) მიმდინარე საკითხები, 4) არჩევნები. თუ კრება არ შესდგა, შემდეგი კრება მოხდება კვირას, 11 ივნისს, დილის 10 საათზე იქვე.

საფონდო მიწებიდან ღალის აკრეფა

მიწათ-მოქმედების სამინისტრომ სამაზრო ერობებს საფონდო მიწებიდან ღალის აკრეფის შესახებ ინსტრუქცია დაუგზავნა. თანახმად ინსტრუქციისა 1) პირნახულის მოწევასთან ერთად მთელი მაზრა იყოფა რაიონებად, 2) ყოველ რაიონში გამოკვლეულ უნდა იქნეს პურის რაოდენობის საშუალო რიცხვი დესიატინასა დ ქცევაზე, 3) ყოველ რაიონში უნდა დადგენილ იქნას ფუთი ხორბლის საშუალო ფასი, 4) ადგილობრივ საფონდო მიწების გამგეობებმა ზემოაღნიშნულ დადგენილებების განხორციელებაში მონაწილეობა უნდა მიიღონ, 5) ეს დადგენილებანი დასამტკიცებლად მიწათ-მოქმედების მინისტრს უნდა წარედგინოს, 6) საფონდო მიწების გამგე, თანახმად აღნიშნულ სისტემისა, მილიციის და ერობის გამგეობის დახმარებით, საფონდო მიწებიდან ჰკრებს ღალას. შენიშვნა: ეროვნულ მამულებიდან ღალას მხოლოდ ნატურითა კრებს., 7) ჩაბარება და მიღება წამხდარ ხორბლისა აკრძალულია, 8) აკრძალულია დადგენილებათა დაკლება, ან მათზე დამატება., 9) მილიცია ღალის აკრებაში ვალდებულია დახმარება აღმოუჩინოს, 10) ღალის შეკრების ყველა ანგარიშს საფონდო მიწების გამგე აწარმოებს, 11) სამაზრო ერობა ვალდებულია თვალ-ყური ადევნოს ღალის შესახებ გამოცემულ განკარგულებების ცხოვრებაში გატარებას. 12) აკრებილი ფული უნდა შეიტანონ ხაზინაში, მოსავალი კი მიწად-მოქმედების სამინისტროს განკარგულებაში გადასცენ. (სქპ).

რკინის გზების მუშაობა

რკინის გზების სამმართველოს მიერ შეკრებილია საინტერესო ცნობები, რომლებიც საქართველოს რესპუბლიკის რკინის გზების მოქმედების საქმეებს ახასიათებს. მოყვანილ ცნობების თანახმათ შარშანდელ წელიწადთან შედარებით მიმდინარე წელში რკინის გზების მოქმედება, განსაკუთრებით მგზავრების მიმოსვლის მხრივ, დიდათ გადიდებულა. საერთო საანგარიშო წლის განმავლობაში, ესე იგი 1919 წლის 1 ივნისიდან 1920 წლის 31 მაისამდე საქართველოს რკინის გზებით 5,403,174 მგზავრი ყოფილა გადაყვანილი და 2.585.322 ფუთი ბარგი გადატანილი; სულ ნელი და ჩქარი მიმოსვლით 72.033.923 ფუთი ბარგი ყოფილა გადატანილი, კერძო მგზავრების მიმოსვლა შედარებით გადიდებულა: მაშინ, როდესაც 1919 წ. მაისში საქართველოში სულ 286.742 კაცი იყო გადაყვანილი რკინის გზებით,—1920 წლის მაისში—507.994 კაცი იყო გადაყვანილი. მიმდინარე წლის მაისში ბარგიც მეტი იყო გადაზიდული. შარშან მაისში იყო გადაზიდული 49896 ფუთი, ესე კი—170.791 ფუთი. ყველაზე უფრო მეტი ბარგი გადატანილი იყო მიმდინარე წლის მარტში, სახელდობრ,—235.951 ფუთი. (სქპ).

დამფუძნებელი კრება

2 ივლისის სხდომა.

თავმჯდომარეობს **ალ. ლომთათიძე.**

ივ. გომართელის მოხსენებით მიღებულ იქნა [illegible] შემდეგი დეკრეტები; ქალ. თფილისის მილიციის შესანახად 1919 წ. განმავლობაში გაწეული ხარჯის 50% ანაზღაურების შესახებ; გზათა უწყებას 1919—1920 წ. ხარჯთ აღრიცხვის დამატებით 150,028 025 მ. 65 კ. გადადების შესახებ; სახალხო გვარდიის შტატის დამატების და ცვლილების შესახებ.

ილ. რუხაძის მოხსენებით მიღებულ იქნა დეკრეტი ქალ. თფილისის თვითმართველობისათვის 50 მილიონ მან. სესხის მიცემის შესახებ.

მისივე მოხსენებით მიღებულ იქნა დეკრეტი ქალ. ფოთის თვითმართველობისათვის 6 მილიონ მან. სესხის მიცემის შესახებ.

მისივე მოხსენებით მოხდა მეორე (მუხლობრივი) განხილვა კანონ-პროექტისა [illegible] საფუთო გადასახადის შემოღების შესახებ.

მისივე მოხსენებით უკამათოდ მიღებულ იქნა დეკრეტი ქალ. ქუთაისის თვითმართველობისათვის 3 მილ. მან. სესხის მიცემის შესახებ.

ივ. გომართელი მოახსენებს დამფუძნებელ კრებას ჯანმრთელობის დეპარტამენტის დაარსების შესახებ.

ივ. ლორთქიფანიძე აღნიშნავს, რომ არ აქვს მიქცეული სათანადო ყურადღება ხალხის ჯანმრთელობას. შინაგან საქმეთა სამინისტრო ისედაც დატვირთულია საქმეებით და ჯანმრთელობის დეპარტამენტი სრულიად დამოუკიდებელი ორგანო უნდა იყოს, შეიძლება ცალკე სამინისტროც დაარსდეს. [illegible] ხალხის ჯანმრთელობა [illegible] სამკურნალო ნაწილის [illegible] ინსტიტუტებს უნდა გადაეცეს, რომლებიც [illegible] ეკუთვნება სახელმწიფო უნივერსიტეტს. ორატორი მოითხოვს წარმოდგენილი კანონ-პროექტი დაუბრუნდეს ჯანმრთელობის კომისიას გადასამუშავებლად.

ივ. გომართელი. ილ. ლორთქიფანიძემ სთქვა, ეს კანონ-პროექტი ჯანმრთელობის კომისიას უნდა დაუბრუნდესო, სწორედ ამ უწყების კომისიის მიერ არის მოწონებული ეს და საჭიროდ დაინახა მან ამ სახით წარმოდგენილ კანონ-პროექტის ცხოვრებაში გატარება. რაც შეეხება ამ საკითხს, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტრო არაფერი გაუკეთებია ჯანმრთელობის საქმეში, უნდა გამოვაცხადო, რომ თუ რამე გაკეთებულა, სწორედ ამ უწყების მიერ არის გაკეთებული და შედარებით ბევრიც გაკეთდა. თვითონ შინაგან საქმეთა სამინისტრო მოითხოვს ჯანმრთელობის დეპარტამენტის დაარსებას. აქ ლორთქიფანიძემ სთქვა,—შეიძლება ცალკე დეპარტამენტი დაარსდეს, ან სამინისტრო. [illegible] სამინისტრო, თუ დეპარტამენტი. ამ კანონ-პროექტის თანახმად ჯანმრთელობის დეპარტამენტი სრულიად დამოუკიდებელი ორგანო იქნება. რაც შეეხება იმ საკითხს, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს უნდა გამოეყოს სრულიად ეს დეპარტამენტი,—ეს არ იქნება მიზანშეწონილი; სწორედ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ხელში არის ის აპარატი, რომლის დახმარებითაც განხორციელდება ამ თუ იმ ზომას ჯანმრთელობის დეპარტამენტი.

კანონ-პროექტის ზოგადი განხილვა დასრულდა, მუხლობრივი განხილვისათვის სათანადო ვადის გასვლის შემდეგ.

ნ. იმნაიშვილის მოხსენებით მოხდა პირველი (ზოგადი) განხილვა კანონ-პროექტისა საქართველოს სხვადასხვა კულტურულ დაწესებულებათა კონების [illegible] და დამსახურებულ მოღვაწეთა დაჯილდოვების შესახებ.

მისივე მოხსენებით მოხდა პირველი (ზოგადი) განხილვა კანონ-პროექტისა საქართველოს [illegible] დაარსების შესახებ.

სოციალისტ-რევ. ფრაქციის შეკითხვა მთავრობისადმი ბორჩალოს მაზრის ადმინისტრაციის თვითნებობისა, და უკანონო მოქმედების შესახებ.

ლ. შენგელაია აღნიშნავს, რომ ბორჩალოს მაზრაში ადმინისტრაციის თვითნებობას საზღვარი არ აქვს, რაც უეჭველია, საფრთხეს წარმოადგენს რესპუბლიკისათვის. ეხება რა ბორჩალოს მაზრის ვითარებას, ორატორი გასულ წლის „ბორბიდან" მოყავს წერილი, სადაც აღნიშნულია წალკის რაიონის მასწავლებლების უმოქმედობა. სკოლების ინსპექტორი თავის პირდაპირ მოვალეობას კი არ ასრულებს, არამედ სპეკულაციას ეწევა. შემდეგ ორატორი ეყრდნობა რა „კლდეში" მოთავსებულ ცნობებს, აცხადებს, რომ ერობის ზოგიერთ წევრები ბორჩალოში იყენებენ თავიანთ მოვალეობას. თუ ადმინისტრაცია თვითნებობს, სოც.-დემ. ბიუროს წევრებმა ხელი უნდა ჰკრან ადმინისტრაციის საქმეებში ერევიანო. წალკის რაიონის ბიურო,—ეს ბატონ-პატრონი არის მთელ ამ მხარის. ადმინისტრაცია თავმდაბლად იქამდე მიდის, რომ ვინც მოესურვება, იმას იჭერს, არავითარი პატივის ცემა პიროვნებისა იქ არ არსებობს. ცემა-ტყეპა—აი ყოველდღიური მოვლენა. ორატორი უკანონო მოქმედებათ მაგალითებს ჩამოთვლის: [illegible] გროვათა მე-3 ყრილობის დადგენა [illegible] ორატორი დასასრულ ეკითხება მთავრობას კითხვით, იცის, თუ არა მან ყოველივე ის, რაც ხდება ბორჩალოს მაზრაში და თუ იცის, რა ზომებს იღებს, რომ აღკვეთილ იქნეს თვითნებობა, რომლებიც

წარმოადგენენ თვითნება ადმინისტრატორებით.

ნ. რამიშვილი. მოქალაქენო! მე არა ერთხელ განმიცხადებია და დღესაც ვაცხადებ, რომ ყოველი ის, რაც ხდება სხვადასხვა მაზრებში, ჩვენ მიერ მოწონებული და დადასტურებული არ არის ყოველთვის. მე არასოდეს არ მითქვამს და არც ვიტყვი, რომ ჩვენი ადმინისტრაცია ისეთ სიმაღლეზე იდგეს, რომ მას არავითარი ნაკლი არ ჰქონდეს. მაგრამ ერთი ცხადია ყველასათვის,—ამ ორი წლის განმავლობაში შევქმენით ისეთი მდგომარეობა, რომ უცხოელნი აღტაცებაში მოდიან ჩვენში არსებულ წესრიგით და მშვიდობიანობით. ეს შეეხება უფრო იმ ადგილებს, სადაც მეტი ტრადიცია იყო განმანთავისუფლებელ მოძრაობის, სადაც კულტურა უფრო მაღალ დონეზე იდგა და ხალხიც თვითმოქმედებას იყო დაჩვეული. მაგრამ იმ რაიონებში, სადაც ხალხი თვითმოქმედებას მოკლებულ იყო, სადაც ოსმალური წესები იყო გაბატონებული, რასაკვირველია. ორი წლის განმავლობაში შეუძლებელი იქნებოდა ყველა ნაკლულევანების მოსპობა. ვინც იცნობს ბორჩალოს მაზრას, მას ისიც ეცოდინება, რომ ამ მხარეს სამართლიანად ეწოდებოდა ფეშქაშების მხარე. იქ ყოველივე კითხვა სწყდებოდა ფეშქაშებით (საჩუქრებიან მირთმევით). ამით არის დღესაც გამსჭვალული იქ მცხოვრებთა უმეტესობა. მე არ ვამბობ, რომ ყველა ადმინისტრატორები ერთნაირათ ასრულებდენ თავიანთ დაკისრებულ მოვალეობას, მაგრამ ის კი ცხადია, რომ ჩვენ ვიღებთ ყველა უვარგის, ბოროტმოქმედ ადმინისტრატორების წინააღმდეგ ზომებს და ორი წლის განმავლობაში 17 კომისარი იქნა გადაყენებული. ყველა ისინი გადაეცნენ გამომძიებლებს და თუ უკანასკნელთ გამოუშვეს,—ამაში ბრალი მთავრობას არ მიუძღვის, იგი არ ერევა დამოუკიდებელ სასამართლოს საქმეებში. აქ შენგელაიამ მოიყვანა „ბორბიდან" ამონაწერი, რომ წალკაში მასწავლებლები სპეკულიაციას ეწეოდენო და თავიანთ პირდაპირ მოვალეობას არ ასრულებენო. ეს მართალია ყველა განაპირა კუთხეში არ იყო მაშინ სწავლა, მაგალითად ლეჩხუმში და სხვ. რაც შეეხება წალკის რაიონს იქ ბევრმა მასწავლებელმა სკოლა კუხნებათ გადააქციეს და ყველა ეს მასწავლებლები თქვენი სოც. რევოლიუციონერთა პარტიის წევრები იყვნენ. (შენგელაია ხმაურობს). ნუ ღელავთ ბ-ნო შენგელაია, ეს ფაქტია ისეთივე, როგორც მაგალითად ფაქტია ის, რომ მკვდარ არ არსებულ საავათმყოფოებს ხსნიდა თქვენი ამხანაგი ლორთქიფანიძე აფხაზეთში. აქ სთქვეს,—პრესაში საკმაოთ იყო გაშუქებული ბორჩალოს მაზრის ვითარებაო. ჩვენ არაფერი დაგვიმალავს ესერებივით, რომლებიც ხელს აფარებენ თავიანთ პარტიის წევრების აფხაზეთში მოქმედებას. არავითარ დანაშაულს არც ერთი ადმინისტრატორისას და არც პარტიის წევრისას ხელს არ ვაფარებთ. ჩვენმა პრესამ მიაქცია ყურადღება ბორჩალოს მაზრის სკოლებს და იცით, რომ იქ ეხლა საუკეთესოდ არის დაყენებული სასწავლო განყოფილება, რაც შეეხება „კლდეში" მოთავსებულ წერილებს, ამას თვით „კლდესთან" ახლო მდგომნი არ იზიარებენ. თქვენ წაიკითხავდით ამის შესახებ შალვა ქარუმიძეს კერძო წერილს, დაბეჭდილს გაზეთში, სადაც ნათქვამია, რომ „კლდეში" მოთავსებული წერილი ერთ-ერთ პასუხის მგებელ პოსტზე მყოფ პირის შესახებ არ შეეფერება სიმართლესო. „კლდეში" ადმინისტრაციის და ერობის წინააღმდეგ გამოილაშქრა სვიმონიშვილმა, რომლის ვინაობა მე არ ვიცი, ის კი ვიცი რომ იგი ყოფილი პოლიცმეისტერი არის ქუთაისისა ძველი რეჟიმის დროს. ნაადრევია როცა ერთი კაცის ჩვენებაზე ამყარებთ მთელ ბრალდებას, მით უმეტეს ის ცილისწამებისათვის სამართალში არის მიცემული. აქ შენგელაიამ ელინთა ყრილობის რეზოლიუცია წაიკითხა, სადაც ისინი ადმინისტრაციის თვითნებაზე ლაპარაკობენ.

მე არ ვიცი, ეს რეზოლიუცია: ჩემთან კი ყრილობის შემდეგ გამოცხადენ ელინთა წარმომადგენლები და გამომიცხადეს მადლობა შესახებ იმისა, რომ ჩვენ ლტოლვილებს დიდი მზრუნველობა გაუწიეთ და დახმარება აღმოუჩინეთ. და თუ ისინი ადმისისტრაციით უკმაყოფილონი იყვნენ, მათ ამის შეძლება ჰქონდათ განეცხადებინათ. ყველამ კარგათ იცის, რომ პროტესტის განცხადებისათვის ჩვენში არ სჯიან და ელინთა ყრილობას შეეძლო ასეთი განცხადების გაკეთება. აქ სთქვეს პარტიის ბიურო ერევა საქმეშიო. არავინ არ უარყოფს, რომ წინათ ჰქონდა ასეთ ჩარევას ადგილი და ეს თანდათანობით მოისპო, და ჩვენთვის რომ მოეწოდებინათ ესერებს რაიმე განცხადება ამის შესახებ დარწმუნებული უნდა იყვნენ, რომ ჩვენ ამის წინააღმდეგ ზომებს მივიღებდით. შემდეგ მინისტრი დოკუმენტებით ამტკიცებს, რომ ესერები ადმინისტრატიულ პოსტებზე ყოფნის დროს ადმინისტრატიულ აპარატს პარტიის სასარგებლოთ იყენებდენ. შემდეგ ეხება იმას, რომ გენ.-გუბერნატორმა ყრილობა კი არ გარეკა, როგორც ამას გაიძახიან ესერები, იგი შეჩერებულ იქნა დროებით, რადგანაც სწორეთ ადმინისტრაციის საკითხის გარშემო შესაძლებელ იქნებოდა მომხდარიყო პარტიათა შეხლა შემოხლა და ეს კი ბორჩალოს მაზრაში არსებულ გართულებულ პირობებს გამო არ იყო სასურველი. შეჩერებულ ყრილობის გაგრძელება მოხდა.

როგორც დაინახავთ, განაგრძობს მინისტრი, მთავრობა ხელს არ აფარებს ბოროტ-მოქმედთ, ჩვენ მიერ 17 კომისარი იქნა გადაყენებული და სასამართლოს გადაცემული, არც ერთ ბოროტმოქმედებას ჩვენ ხელს არ დავაფარებთ, დაუსჯელს არ დავტოვებთ. ჩვენ ამ გზით მივდიოდით და შემდეგშიაც ამ გზით ვივლით.

ამის შემდეგ სიგვიანის გამო სხდომა გადაიდო.

მეომართა დახმარება სოფლად

გურიის საოლქო შტაბი ამით აქვეყნებს იმ გვარდიელების სიას, რომელთაც აღმოეჩინათ დახმარება.

ჩიბათის თემი: კუნჭულია ივანე ივლიანეს ძე, ჭყონია მიხეილ ყაისარის ძე, ჭყონია დარისპან იაგორის ძე, პატარაია ავთანდილ იასონის ძე, კუნჭულია არონ ბეჟანის ძე, სულაბერიძე დათა ივანეს ძე.

ნიგვზიანის თემი: აფხაზავა ნოე, მოისწრაფეიშვილი შალიკო, ურუშაძე ერასტო, აფხაზავა ელისე და ირაკლი აფხაზავა.

ძიმითის თემი: ჩიკაშუა შერმანდი, კილაძე ვასილ, მელუა ვლასა, ჩხაიძე პარმენ და ვასილ დეკანოზიძე.

აცანის თემი: კლემენტი მჟავანაძე.

აკეთის თემი: შიო ქურიძე, გერასიმე ქურიძე, თეოფილე მორჩილაძე, შალვა ქურიძე, სამსონ მორჩილაძე, ილიკო თოხაძე, კოწია ჭეიშვილი, სილევან ფიფიაშვილი, მილორსი ხუხუნაიშვილი, ანორო ხუხუნაიშვილი, ბესარიონ ხუხუნაიშვილი, არისტრახო ხუხუნაიშვილი, არტემ ხუხუნაიშვილი, ივანე კუკულავა, იონა ტყიბუჩავა, ასლან ხუხუნაიშვილი, ბესარიონ ქანთარია და პროკოფი ხუხუნაიშვილი.

შუხუთის თემი: ზოსიმე ფირცხალაიშვილი, ივაკი ფირცხალაიშვილი, კალისტე იმნაიშვილი, ქრისტეფორე იმნაიშვილი და იოსებ დოლიძე.

ქალ. ოზურგეთი: სამსონ ხურციძე, დათიკო პავლოვი, დავით ჭანუყვაძე, არსენ ქავჯარაძე, დათიკო სურგულაძე, ვატა ხავთასი, ალექსანდრე კუნჭულია, ილიკო ვადაჭკორია, ეპიფანე დარჩია, ისიდორე გაგუა, ასლან კონტრიძე, ლავრენტი გოლიაძე, ვალიკო ღლონტი, პარმენ თოთიბაძე, გრიგოლ ერქომაიშვილი, ყარამან ქარცივაძე, ილარიონ იმედაშვილი, გიორგი ბიქტორის ძე ჭყონია, მიხელ ცინცაძე, მიხაკო ტუღუში და პეტრე ჩხიკვიშვილი.

ასკანის თემი: რაჟდენ ვაშალომიძე, პლატონ კილურაძე, ციხაკო სირაძე, აკაკი ნიკოლაიშვილი, თედორე ჩხიკვაძე, ივანე ჩხაიძე, იაკობ ნაცვალაძე, გიგო სიმონის ძე ასათიანი, ლუკა კალანდაძე ვასილ ცქვიტინიძე და ფილიპე ნაცვალაძე.

დვაბზუის თემი: ერმალო კანდელაკი, მაქსიმე თენიეშვილი, ყაისარ ელიაძე, კოლია დოლიძე, ანდრო იოსების ძე ღლონტი, ნიკოლოზ ხომერიკი და მოსე თავამაიშვილი.

გარდა აქ ნაჩვენები პირებისა თვით საოლქო შტაბის მიერ სიმინდის იაფ ფასებში დათმობის სახით აღმოეჩინა დახმარება შემდეგ პირებს: ერმილე ჯაყელს, მიხაკო მუჯირს, ვლადიმერ თავართქილაძეს, ივანე ნიკოს ძე ცეცხლაძეს, კალენიკე ალექსანდრეს ძე ღლონტს, სილევან გორგაძეს, ირაკლი კალანდაძეს, ეპიფანე დუმბაძეს, მიხაკო ტყეშელაიშვილს, ვასილ გორდელაძეს, თედორე ჭანიშვილს, თეოფილე ურუშაძეს, გრიგოლ მენაბდეს, პროკოპი კილურაძეს, ალექსანდრე დარჩიას, იორდანე მურვანიძეს, ქრისტეფორე თავბერიძეს, სიმონ სადრაძეს, პარმენ კობალავას, ნოე გოგელიას, აკაკი მახარაძეს, სერაფიონ ხელაძეს, ივანე ტაკიძეს, არსენ მენაბდეს, სიმონ ჯიჯეიშვილს, ვალიკო თალაკვაძეს, გიორგი და პლატონ დათუნაიშვილებს, კვიროსი ჩხაიძე, ლავრენტი ტუსკიას, სოლომონ უჯმაჯურიძეს, ვარლამ ჩხაიძეს, გიორგი თეოფილეს ძე ერქომაიშვილს, თედორე წიტაიშვილს, ილია თავბერიძეს, სერგო ჩხაიძეს, მელიტონ ცინცაბაძეს, აკაკი დოლიძეს, არსენ ღლონტს, ლადიმე ჯიჯეიშვილს, ესე რუსიეშვილს, დავით ქარცივაძეს, იაკობ მჟავანაძეს, დიომიდე გირკელიძეს, იაკინთე სმედიძეს, ისაკი დათუნაიშვილს.

ყველა ზემო-ხსენებულ გვარდიელებს აღმოეჩინა დახმარება ყანების დათესვით, ფულით, სურსათის უფასოთ ან იაფ ფასებში დათმობით. დანარჩენების სია ახლო მომავალში გამოცხადდება ყველა. ამხანაგ გვარდიელებს, უმუშახელოთ დარჩენილთა ოჯახებს აღმოეჩინებათ დახმარება.

შტაბის წევრი **რ. ჩხაიძე.**

მილიციონერის თავხედობა

ავლაბრის ბაზარში 27 ივნისს, კვირა დილით, შემოვიდა ერთი მილიციონერი, აიღო ერთი მოზრდილი ქილა მაწონი, რომელსაც სოფლელი მუშა ჰყიდდა და დაუწყო ვაჭრობა. სოფლელმა იმ ფასში ვერ მისცა მილიციონერს, რასაც მილიციონერი აძლევდა. მაშინ მან ძალით ჩაიჩრა სოფლელს ფული და მაწონი გადასცა მასთან მყოფ კაცს, რომელიც ეტყობოდა მილიციონერის მეგობარი იყო და უბრძანა მაწონი წაელო. სოფლელი არ მოეშვა, მე ამ ფასებში ვერ გავყიდიო და თუ ძალათ მიგაქვთ, ბარემ სულ ყველა წაიღეთო. დაედევნა უკან მაწონის წამღებს, მოუბრუნდა, ეცა კისერში ამ საწყალ კაცს, აქეთ-იქით მიათრ-მოათრია, დაუწყო მუშტებით დამუქრება, ვითომც კომისარიატშიც კი უნდოდა წაეყვანა, მაგრამ მილიციონერმა ალბათ კარგათ იცოდა, რომ კომისარიატი მის სასარგებლოთ არაფერს იზამდა, გამოართვა ისევ უკანვე თავის მეგობარს მაწონი და ქილიანათ შიგ ბაზარში ქვებზე დააფშვნა. მილიციონერის ასეთმა თავხედობამ და უმსგავსო საქციელმა დიდი აღელვება გამოიწვია ხალხში, გარდა ბაზრის სპეკულიანტებისა. რომლებსაც კიდევაც უხაროდათ მისი მოქმედება და ამბობდენ, ქვებზე კი არა, თავზე უნდა გადაემტვრია მისთვისო, რადგანაც სოფლელებს,

---

პარტია, მაგრამ ამ პარტიასთან არის მთელი ხალხის უმრავლესობა. აქ დამფუძნებელი კრების და საბჭოს შემადგენლობა თითქმის ერთიდა იგივე იყო. ეს ორი დაწესებულება არ შეჯახებია ერთი მეორეს. ფ. მ—ძეს არ აქვს საფუძველი სთქვას, რომ ხალხის ნება ამ ორი წლის განმავლობაში სულ სხვანაირი იყო, მაგრამ ის თავს ვერ იჩენდა ხოლმე მკაცრი ზომების გამო. იდეალური არაფერია არსად. მარქსისტები შედარებით აფასებენ ყველაფერს. შედარებით კი საქართველოში მეტი თავისუფლებაა, ვიდრე სხვა ქვეყნებში.

ხომ ახსოვთ ადგილობრივ ბალშევიკებს, როგორ გამოვიდა აქ ხალხი ბათომის დღეს, პირველ მაისს, დამოუკიდებლობის დღეს, თავდაცვის დღეებში? ხალხი, მთავრობა, დამფუძნებელი კრება ერთათ იდგენ და განუყრელათ. ხალხს შეეძლო არ გამოსულიყო, ძალდატანებით არ გამოუყვანიათ ის ქუჩებში. მთავრობა აქ გამოხატავდა ხალხის ნებას, უხალხოთ ის არ დგამდა არც ერთ პასუხსაგებ ნაბიჯს.

საქართველომ აირჩია დამფუძნებელი კრება საბჭოს, რადგან საბჭო მარტო ერთი კლასის ორგანოა. მშრომელი ხალხისთვის უმჯობესია, როცა ის საყოველთაო არჩევნებით შექმნილ დაწესებულებაში ატარებს თავის ნებას. აქ მის მოწინააღმდეგე წრეებს საბუთი ეკარგებათ სთქვან, რომ ერთმა კლასმა ხელოვნურათ ჩაიგდო ძალა-უფლებაო. მტკიცეა მარტო ის მართვა-გამგეობა, რომელიც საყოველთაო ნებაზედ არის დამყარებული.

საყოველთაო კენჭის ყრა და ძალდატანება.

საყოველთაო არჩევნები ჩვენ არასოდეს არ გადაგვიქცევია კერპათ. მარტო კენჭის ყრით და არაფერ შემთხვევაში შეიარაღებული გამოსვლით, ასე არც ერთი სოციალისტი არ ფიქრობს. მაგრამ არც ის გვიფიქრია ჩვენ, რომ შეიარაღებული ბრძოლა ყველაფერია და საყოველთაო კენჭის ყრა სულ არაფერი.

ამისთანა აზრს „კომუნისტი" ვერ იპოვნის ვერც ერთი მარქსისტის ამონაწერში. მისი გრძელი ამონაწერებიდანაც ის სჩანს მხოლოდ, რომ რევოლიუციონურმა მებრძოლმა უნდა იხმაროს საჭიროების მიხედვით ხან მშვიდობიანი, ხან ძალდატანებითი საშუალება. პლეხანოვი სწერდა,—არ არის ისეთი საშუალება, რომელსაც თავისთავათ შეიძლება დაერქვას ან რევოლიუციონური, ან ზომიერი, ამის დასაფასებლათ ჩვენ ყოველთვის უნდა ვიკითხოთ, ეს უფრო შეეფერება საბოლოო მიზანს, თუ ისო.

1905—1906 წლებში ლენინი უარჰყოფდა სახელმწიფო სათათბიროს, როგორც მეტათ ზომიერ გზას და აღიარებდა მარტო აჯანყებას, როგორც უფრო რევოლიუციონურს. მენშევიკები ამტკიცებდენ, რომ ზომიერმა სათათბირომ შეიძლება ნიადაგი მოამზადოს რევოლიუციონური საქმისთვის, და რევოლიუციონურმა აჯანყებამ, შეიძლება რეაქციას გაუღოს კარებიო. ეს ასეც მოხდა. მერე, როცა პირველ სათათბიროს ბოლო მოეღო, ლენინი სწერდა ერთ პატარა წიგნაკში, — ხალხის პოლიტიკური შეგნებისთვის ჯერ ასეთი უხეირო დაწესებულებაც (სახელმწიფო სათათბიროც) საჭირო ყოფილაო. ლონდონის პარტიულ ყრილობაზე ბალშევიკებმა თითონ მოხსნეს წესრიგიდან საკითხი შეიარაღებული აჯანყების შესახებ. იმ ხანებში ეს მათ აღარ მიაჩნდათ ერთად ერთ საშუალებათ.

„კომუნისტის" თანამშრომელს გაუხსენებია ერთი ჩემი ძველი ნაწერი. იქ ვამბობდი,—მშვიდობიანი და შეიარაღებული ბრძოლა ორი მხარეა ერთი და იმავე წინმსვლელობისთქო. ფრჩხილებში მოჰყავს იქ, რაც მე არ მითქვამს, მაგრამ მაშინდელი ნათქვამი მე შემიძლია გავიმეორო უცვლელათ. დღეს შეიძლება უფრო გამოსადეგი იქნეს ერთი საშუალება, ხვალ მეორე. ფ. მ-ძე მართალს ამბობს,—ვერც ერთი რევოლიუცია ვერ დაემყარება მარტო საყოველთაო არჩევნებს; მაგრამ, მე დავუმატებ, ვერც ერთი რევოლიუცია ვერ დაემყარება მარტო ხიშტებს, [illegible] რევოლიუციისთვის საყოველთაო კენჭის ყრა, [illegible] ის რევოლიუცია, რომელსაც ვერ შეუთანხმდება საყოველთაო კენჭის ყრით გამოხატული ნება.

ჩვენ ვიცით, რომ საყოველთაო კენჭის ყრის [illegible] რევოლიუციონური, და ხშირათ ის [illegible] დაწესებულებათ. როცა [illegible] ხალხში [illegible] სასარგებლო [illegible] საყოველთაო არჩევნებიც [illegible] დროს მიიღება [illegible] მეტი გაზეთები სწერდნენ,—ჩვენ მოვითხოვთ დამფუძნებელ კრებას და [illegible] გაუქმდეს, რომ ის კრება ისევ მოწვეული [illegible].

სოციალ-დემოკრატია არასოდეს არ ყოფილა საყოველთაო არჩევნების ბრმა თაყვანის მცემელი. არ ეთქვამს და არც იტყვის, რომ უსიტყვოთ დავემორჩილებით ამ არჩევნებიდან გამოსულ უმრავლესობას. ხალხის უმრავლესობა ხშირად თავისივე ინტერესების წინააღმდეგ რეაქციას აძლევს ხმას. ჩვენი სურვილი [illegible] ხალხის ის ინტერესები და იარაღით გამოვიყვანოთ თითონ მოსახლეობა, როცა ის შეგნებული იქნება შეიარაღებული.

ვიქვამ ფ. მ-ძის თანამოაზრეებს [illegible] არის, რომ საქართველოს მუშა-გლეხობა თავის შეგნებულობით [illegible] ინტერესებისათვის შეფერებულ წყობილებას. ეს ისინი წმინდა მარქსისტები არიან, უნდა ეცინოთ ჯერ არ გამოხდენ, ან [illegible] გავათვითცნობიეროთ [illegible] შეგნებული მუშები და გლეხები, რომ რწმენა აქვთ, მაგალითად ჩვენი მთავრობის ევროპიულ პოლიტიკა, დემოკრატია, რომ ისინი გამოიყვანებ, თუ აქ „საბჭოთა" რუსეთის პოლიტიკა გამოფხიზლება. თვალ ახელილი ხალხი მონარქიას მაშინ ცვლილებას და არ შეეპოვნება არავითარ განსაკუთრებულ ზომებს.

ბალშევიკებს აქვთ ამხაირი ბრძოლის საშუალება, მაგრამ შეიძლება ისინი წააგვნენ სხვა გზით. შეიძლება მოსკოვიდან, ქრთამების საშუალებით შეიტანონ გარყვნა-გათახსირება სხვა და სხვა წრეებში, აამბოხონ [illegible] და შეიტანონ შიგ [illegible]. ეს იქნება ნაძირალური გზა და არა მარქსისტული. მარქსიზმს სახელს ვერ შეიკაზმებს ის, ვინც ძალდატანებით [illegible] წინააღმდეგ.

გავაგებინებ „საქართველოს კომუნისტის" თანამშრომლებს და ვიტყვი, რომ მე ბოლშევიკებს დავუჭერ მხარს, თუ ეს საჭიროება უმრავლესობისთვის. მაგრამ სამუდამოდ ისაა, რომ ამის საჭიროება არ მოითხოვს, და მარტო უმრავლესობის ხელში ძალა-უფლება.

ბალშევიკებმა კრებათ გაიხადეს ძალმომრეობა და სამოქალაქო ომი გადაიტანეს მშრომელი ხალხის წრეებში. მუშა-გლეხობის ამხედრებს მუშა-გლეხობის წინააღმდეგ. ეს არის ჩვენი მათთან საბრძოლველი საგანი.

არ გვეყვარს მალის თავზე სახარების კითხვა და [illegible] მარქსისტებიც არიან ისინი, თუ ნაკლებად. მარქსი და ენგელსი, არ არის მოწინავე სამართალი, რომ რუსეთის მეთაური და [illegible] რევოლიუცია „პროლეტარიატის დიქტატურა", ბოლშევიკების ლოზუნგი [illegible] როგორც დასწერა კაუცკიმ შესახებ. მარქსისტებს ჩვენ მივმართავთ [illegible] ხელმძღვანელობისთვის, მაგრამ მარქსისტების სახარებად ვერ მოვარგებთ ლენინის და ფ. მ—ძის გამოყენებულ „ხალხს". მის წინააღმდეგ საბრძოლველად იარაღი უნდა ვიპოვოთ თითონ ბალშევიკებისგან.

ხ. ღლეველიანი.

რაც ჩამოაქვთ, [illegible]

— ს. რჩეულიშვილი.

კულტურულ მუშაობა ჯარში და გვარდიაში

სოლდათის სახალხო ჯარი. [illegible] „ОДИНЪ ВЪ ПОЛѢ НЕ ВОИНЪ“ [illegible]

ვანო ხირბული.

მუშათა შორის

ლითონზე მომუშავეთა განახლებულ კავშირში.

ეს კავშირი დაარსდა 6 მარტს 1920 წელს. [illegible]

[illegible] ჩამოიშორეს სალათ მოაზროვნე მუშები და მიიყვანეს კავშირები დაღუპვამდე. ამას ადასტურებენ შემდეგი ფაქტები: თებერვალში 1920 წ. ლითონზე მომუშავეთა ძველ კავშირის საზოგადო კრებაზე გამოირკვა, რომ კავშირს გამოეთიშნენ წევრები და 1200 წევრიდან დარჩნენ მხოლოდ 600 კაცი, შემოსავალი 20,000 მანეთიდან ჩამოვიდა 4,000 მანეთამდე. ამ 3 თვის განმავლობაში კი განახლებულ ლითონზე მომუშავეთა კავშირს ჰყავს 1,600 კაცი სხვადასხვა ლითონზე მომუშავეთა დარგებიდან, მუდამ კიდევ შემოდის განცხადება კავშირში წევრებად მიღების შესახებ. ცხადია, ამ კავშირის გამგეობამ უკვე დაანახვა ყველას სწორი მუშური პოლიტიკა, რამაც მოიზიდა მუშები.

ამიტომ ამ დარგში მომუშავეებმა უნდა ფხიზლად ადევნონ ყურადღება თავიანთ ორგანიზაციას, გაუმაგრონ ზურგი მომეტებულად ეხლა, როდესაც გამგეობა იმუშავებს ახალ კოლექტიურ ხელშეკრულებას და ის ერთსულოვნათ გაატარონ ცხოვრებაში.

ო. ლაცაბიძე.

არსენალი. არ იქნა და არა, არსენალში ნორმალურ პირობებში მუშაობა ვერ ჩადგა, რამდენჯერმე ყოფილა წერილი გაზეთში არსენალის სამდივნოს [illegible] მუშაობის შესახებ, მაგრამ არავითარმა წერამ მათზე არ გასჭრა, [illegible] რომ მუშებმა ჯამაგირები [illegible] მიიღონ სამუშაო საათების დროს, [illegible] ეს არ სრულდება და საღამოს [illegible] საათამდე უხდებათ მუშებს ცდა მანამ [illegible] მიიღებდენ, ამ დროს სამდივნოს მოსამსახურეები სხედან [illegible] და გრილდებიან, დღიურათ [illegible] სამი საათი ზედ მეტი ეწერებათ; [illegible] გონია, თუ ამას ჯეროვანი ყურადღება არ მიაქცევენ, საქმე რომელიც [illegible] დგება თავის კალაპოტში, კი[illegible] მიიღებს იმ სახეს, რომელიც ჰქონდა ამ ორი წლის წინათ.

[illegible] არსებობს კოოპერატივი სახელწოდებით „არსენალის კოოპერატივი“; ჰყავს [illegible] გამგეობა, რომელიც ვითომდა აკმაყოფილებს მუშებს პირველი მოთხოვნილების საგნებით. მაგრამ აბა ერთი გადავხედოთ, როგორ იძლევიან, მაგალითად, [illegible]: ნახევარი ტომრების ნაბერტყია. [illegible] ღირსშესანიშნავია ისიც, რომ წონას ყოველთვის აკლებენ. ხშირია, რომ აწონილი [illegible] გირვანქას ერთი მერვედი აკლია. ერთხელ სარევიზიო კომისიამაც მიაქცია ყურადღება ასეთ შემთხვევას. [illegible] შემდგარი ოქმი, მაგრამ რაღაცა [illegible] ნაციებით ჩააფუჩეჩეს. ალჰამბა უწ[illegible] როდემდის უნდა ითმინონ მუშებმა. [illegible] მგონია, ამას ყურადღებას უნდა აქ[illegible] დეს უმაღლესი ორგანო, საქართველო [illegible] ტეტი, რომელიც ამ შემთხვევაში [illegible] არა სჩანს; პირველი წერილის [illegible] მუშები პირ-იქით გაჰკიცხა, [illegible] რომ მე არ მითხარითო; მაგრამ როცა [illegible] რეს,—მან არ მიიღო ზომები, რომ [illegible] შემთხვევები აეცილებინა თავიდან. [illegible] ყველა ამას მიექცეს ყურადღება.

პატარა კაცი.

პ რ ო ვ ი ნ ც ი ა

სოფ. დიღომი (თფილისის მაზრა). რამდენიმე თვე იქნება, რაც სოფ. დიღომში დაარსეს სამკითხველო, მაგრამ [illegible] ვერაფერი შევამჩნიე სამკითხველოს მსგავსი, რადგანაც სამკითხველოს ოთახში ეწყო კოოპერატიულ დუქნის ბოჭკები. სამკითხველო კი უყურადღებოთ იყო მიტოვებული.

[illegible] ორი კვირა არის, რაც დიღომს მიაქცია ყურადღება ერობის სკოლის განყოფილებამ, რომლის წევრებიც ყოველ კვირა მოდიან და ხალხს დარიგებას აძლევენ სწავლა-განათლების შესახებ.

[illegible] ვლავ შეუდგენ სამკითხველოს გახსნას. ბ-ნი გენებაშვილი ერთ კვირა [illegible] შესდგომიყო ოთახის მოწყობას, [illegible] სამკითხველო უნდა ყოფილიყო. [illegible] მაშინ გავიარე იქით და შევეკითხე, რას აკეთებ მეთქი?—სამკითხველოსთვის მინდაო. ეს რომ გავიგე, ძალიან გამეხარდა და ვუთხარი, მეც მოგეხმარები, ოღონდ სამკითხველო კი გააწყოთ-მეთქი. მაგრამ ვატყობდი, [illegible] ეზარებოდა და ტყვილად ფაცი[illegible] იყო. მე მაინც არ მოვეშვი და [illegible] მოხმარება.

[illegible] როგორც იქნა შევაწყეთ სამკითხველო. გაზეთების მხრივ სამკითხველო [illegible] ვყავით, მე მიხდებოდა საღამოობით ქალაქიდან დიღომში წასვლა [illegible] თან მიმქონდა გაზეთები. აგრეთვე [illegible] წიგნების შეძენა.

[illegible] საღამოს ავედ თფილისიდან; [illegible] სამკითხველოს ოთახში, მაგრამ [illegible] მესიამოვნა — როდესაც დავინახე [illegible] მირეულ-მორეული; სად მაწვნის [illegible] ეგდო, სად თოფრაკები ჩამოეკიდ[illegible] კედელზე, მაგიდა კიდევ სავსე [illegible] ნამცეცებით. მე მაშინვე მივალაგ[illegible] და დავგავე ოთახი.

[illegible] მეორეთ მიველი, უფრო უარესი ვნახე [illegible] ვიხილე. მე უთხარ, ასე არ შეიძლება, სამკითხველო სუფთად უნდა ინახოდეს. - ყურადღება არ მომაქციეს.

[illegible] ვხედავ, რომ ყოველ საღამოთი, როდესაც სამკითხველო ღია უნდა იყოს,— [illegible] მაშინ იბარებს გენებაშვილი გლეხებს და ერთი აურ-ზაური გაჩნდება ხოლმე; იბარებს მედუქნეებს ხარჯის გადასახადათ, ზოგს კიდევ ლა[illegible] ასაღებათ (რომელსაც მესამედს [illegible] იან). მე ვეუბნები ვანო, ასე არ [illegible] შეიძლება, ან კანცელარია გადიტანე, [illegible] კიდევ სამკითხველოსთვის სხვა ბინა [illegible] ეცი-თქო, მაგრამ ჩემს სიტყვებს [illegible] ვითარ ყურადღებას არ აქცევდა გენებაშვილი და სამკითხველოში ყოველ[illegible] ის უწესობა იყო. იგი სამიკიტნო [illegible] ჭანს დაამსგავსეს და არა სამკითხველოს.

ბოლოს და გავიგე, რომ სამკითხველო მხოლოთ სახელათ იყო; ხოლო ნამდვილათ კი კანცელარიათ სდომებია.

მე ვუთხარი,—როდესაც ასე გინდოდა, რაღათ მომატყუილე—შკაფი რაღათ ჩამომატანინე, გამარეცხინე, მაგიდაც, დავასუფთავე ოთახი და ახლა კი ურევთ და შენთვის კერძოთ გამოიყენე. რით არ იცით, რომ ჩემთვის დავამზადე,— მომიგო სიტყვა.

მეტის მოთმენა არ შეიძლებოდა და დავხვეტე ყველა ჩემი გაზეთები და წიგნები, რომელიც დროებით ჩემს სახლში მაქვს მანამდე, სანამ საკუთარ ოთახს არ დაუწესებენ სამკითხველოს.

ადგილობრივათ დიღომში, ისეთი პირები ურევიან და ხალხს წინ უდგანან, რომლებიც თავიანთ სიცოცხლეში სოფელს არ აუხელენ თვალებს და ყოველთვის ეყოლებათ ბნელათ, აგრეთვე სხვასაც უშლიან კარგ საქმის გაკეთებას.

მე თავს ვიცხელებ, თფილისიდან დიღომში დავდივარ, მიმაქვს საკუთარი გაზეთები და დახმარების მაგივრათ, ხელს გიშლიან ისინი.

ბნელ ხალხს ყოველთვის ტკბილი დარიგება უნდა, რომ იგი დაიყოლიო კეთილ საქმეში. მესამე თვე არის, რაც დავიარები დიღომში და პროვოკატორების მიერ გადაბირებულ ხალხს ველაპარაკები.

დაბეჩავებული, სიბნელეში მყოფი ხალხი მალე წამოეგება ბნელ ძალების ანკესზე. ხალხმა არ იცის საქმის ვითარება და თუ რამე გაჭირვება აქვთ, მთავრობას აჰვევენ თავზე. ხალხს ვერ გაურკვევია დღევანდელი მომენტი და ასეთ ხალხში სინათლის შეტანას უნდა სცდილობდეთ, სამაგიეროთ რას ვხედავთ?

ამ ბოლო დროს, როდესაც შეუდგა ერობის სკოლის განყოფილება დიღომში სწავლა-განათლების აღორძინებას, სწორედ ეხლა, გლეხებს გამოუცხადეს, რომ მესამედი უნდა გადაიხადო ლალაშიო. ხალხს ეს ებევრა და ეუბნებოდენ, —წინეთ ვიხდიდით მეოთხედს და დღეს კი მესამედს გვთხოვენო. სწორეთ ამის მიზეზით გზაში დაუხვდნენ მილიციონერები და დააპატიმრეს სამი დიღმელი. სოფელმა კი არ იცის რაში არის საქმე. არც ის იციან ვინ ან რისთვის დაიჭირეს ეს კაცები. და ეხლა სულ ველარ აიყოლიებ მათ კარგ საქმეში—სწავლა-განათლების და სხვ.

ჩემის აზრით აქ ვიღაცის შეცდომა და გაუგებრობა არის და სჯობს სხვაგვარათ მოქცევა. ხალხს ისევ ტკბილი დარიგებით უფრო მოიყვან ჭკუაზე, ვიდრე ციხეში დაჭერით; ის იქ უფრო გაირყვნება და როცა ციხიდან გამოვა, —შეიძლება, თუ არ იყო ავი, სწორეთ მაშინ გაავდეს.

დღეს კი ძნელია გლეხიკაცისთვის ციხეში მოხვედრა, რადგანაც ისეც ცხოვრებაში ბევრათ ჩამორჩენილია. ამით კი ახლა მუშაობაში ხელი ეშლება.

ასოთ-ამწყობი **ილ. ხონლულაშვილი.**

სოფ. აწყური (ახალციხის მაზრა). 17 მაისს აწყურს ესტუმრა დამფუძ. კრების წევრი ბ-ნი თ. კიკვაძე, რომელმაც გააკეთა მოხსენება დღევანდელ ვითარების შესახებ. მიტინგს დიდძალი ხალხი დაესწრო აწყურის, კლდის და ურავლის საზოგადოებიდან, სულ სამი ათასამდე კაცი. მომხსენებელმა ვრცლად დაასურათა საქართველოს რესპუბლიკის და დემოკრატიის დღევანდელი მდგომარეობა, დამფუძნებელ კრების და მთავრობის მიზანშეწონილი ნაბიჯები, ვრცლად შეეხო სამაჰმადიანო საქართველოს მდგომარეობას, მის მომავალს, აუხსნა ხალხს ადერბეიჯანისა და ოსმალეთის ავანტიურისტ ბეგების სულის კვეთებანი და ქვენა მიზნები, ილაპარაკა აგრეთვე რუსეთის მდგომარეობის შესახებ, ბალშევიკების „საქმიანობაზეც“ და სხვ. ხალხი დიდის ყურადღებით ისმენდა, ყველას სახეზე კმაყოფილება იხატებოდა, ზოგის გულის სიღრმიდან ამონახეთქი კმაყოფილების და თანხმობის სიტყვები ისმოდა. რადგანაც აქაურ მაჰმადიანებში ქართული ყველამ არ იცის, კიკვაძის სიტყვა თათრულ ენაზე სთარგმნა ადგილობრივმა მასწავლებელმა. შემდეგ ილაპარაკეს ადგილობრივმა ექიმმა გრ. კეკელიამ და მაზრის კომისარმა. სიტყვების დასასრულს ხალხმა იგრიალა, გაუმარჯოს საქართველოს რესპუბლიკას! გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას! გაუმარჯოს ჩვენს დემოკრატიულ მთავრობას! ბოლოს მიტინგზე გამოტანილ იქმნა შემდეგი რეზოლიუცია: „გადაეცეს ჩვენი მხურვალე სალამი საქართველოს დამფუძნებელ კრებას; მოხსენდეს მთავრობას, რომ ყველა მისგან გადადგმულ ნაბიჯებს ჩვენ თანავუგრძნობთ და მოვალეთ ვრაცხთ თავს საქართველოს დემოკრატიასთან ერთად მხარი დავუჭიროთ და ყოველის ძალღონით დავიცვათ ჩვენი თავისუფლება სხვადასხვა ჯურის ავანტიურისტ-ბაშიბუზუკებისაგან“. რეზოლიუცია დეპეშით ეუწყა დამფუძნებელ კრებას.

26 მაისს, საქართველოს თავისუფლების დღესასწაულმა აწყურშიაც ბრწყინვალეთ ჩაიარა. მიუხედავათ იმისა, რომ ახლა ყანებში მუშაობაა, ხალხი მაინც შეგროვდა მიტინგზე. ილაპარაკა ადგილობრივმა ექიმმა ბ-ნ კეკელიამ მომენტის შესახებ, მან ნათლად განმარტა საქართველოს და საზოგადოთ ყველა ქვეყნის დემოკრატიის მისწრაფებანი, აუხსნა ხალხს ისიც, რომ ამ ორი წლის წინათ რუსეთის დემოკრატია ასცდა სწორ მსვლელობის გზას და ანარქიის ქსელში გაება, რამაც მთელი რუსეთი სისხლის მორევში ჩაახრჩო; ხოლო საქართველოს დემოკრატიამ კი უფრო ფხიზლათ შეხედა მდგომარეობას, იგი, არ აჰყვა ავანტიურას და მით საქართველო იხსნა განადგურებისაგან. შემდეგ ილაპარაკა ადგილობრივმა მასწავლებელმა, რომელმაც მოკლედ გააცნო ხალხს საქართველოს წარსული, მისი დემოკრატიული ტრადიციები და აგრეთვე ისიც, თუ როგორ აღმოცენდა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტია, რომელმაც ხალხს სრული თავისუფლება მოუპოვა.

ამრიგად, სამაჰმადიანო საქართველოს აწყურის რაიონში ნელ-ნელა, მაგრამ მკვიდრათ ფეხს იკიდებს დემოკრატიული იდეები და ნიადაგი ეცლება სერვერ-ბეგების და სხვა ბაშიბუზუკ ავანტიურისტების ქვენა-ზრახვებს; ხალხი ერკვევა ბურუსისაგან და მალე დადგება ის დრო, როცა იგი პასუხს მოსთხოვს მაცდურ ბეგებსა და სამაგიეროსაც გადაუხდის მათ. საჭიროა მთავრობამ ამ მხარეს მეტი ყურადღება მიაქციოს და ენერგიული მუშაკები გამოგზავნოს, სადაც სამკალი დიდია, ხოლო მუშა კი ცოტა.

დემოკრატი—მესხი.

გორის მაზრა.

29 ივნისს შესდგა მტკვარ-გაღმა მხარის ოს მცხოვრებთა საერთო ყრილობა. ყრილობაზე გამოცხადდა ქუდზე კაცი მანგლისიდან ვიდრე გუჯარეთამდე მოსახლე ოსებისა. ეს კრება თვით ოსებმა მოიწვიეს ჯავის ხეობაში მოღალატე-მეამბოხე ოსების გამოსვლის დასაგმობათ. კრებაზე იყო რამდენიმე ათასი კაცი. გადმოგვცემენ, რომ ასეთი სრული და მრავალრიცხოვანი ოსების ყრილობა ამ მხარეში არასოდეს არ ყოფილაო. კრებაზე იყვნენ მოხუცნი, ახალგაზრდანი, ამ მხრის მოინტელიგენტო პირები და ახლო-მახლო მომუშავე ოსი-მუშებიც. ეს მრავალრიცხოვანი მიტინგი გახსნა ხაშურიდან მოსულმა ძველმა ამხანაგმა სიმონ ბაბლიძემ, რომელმაც მიმართა ყრილობას შემდეგით: წინათ მოგმართავდით ხოლმე სიტყვით „ამხანაგებო!“ თქვენ ეხლა ამ სიტყვებით ვერ მოგმართავთ, ვინაიდან თქვენ ვერ გაგვიწიეთ გაჭირვების დროს ამხანაგობა. პირიქით, ღალატით გაგვიმასპინძლდით. ჩვენ მოგმართავდით სიტყვებით „მოქალაქენო!“ მაგრამ თქვენ ვერც მოქალაქეობრივობა დაამტკიცეთ, ვინაიდან მოქალაქის ვალია რომელ რესპუბლიკაშიაც ის სცხოვრობს, მის დასაცველათ გამოვიდეს, როცა ამას დრო თხოულობს. თქვენ კი პირიქით ამ რესპუბლიკის მტრებს მიუდექით და ამის გამო მოგმართავთ ერთად-ერთ ღირსეული სახელწოდებით—ოსებო-თქო და გისურვებთ კვლავ დაგემსახურებინოთ სახელწოდება ამხანაგთა და მოქალაქეთა. დასასრულ მან მისცა წინადადება აერჩიათ კრების თავმჯდომარე. არჩეულ იქნა თავმჯდომარეთ ქარელის უბნის მომრიგებელი მოსამართლე გ. კოშორიძე. ყრილობაზე ოსების წინასწარ თხოვნით დაესწრნენ დამფუძნებელი კრების წევრები ის. რამიშვილი და დ. ონიაშვილი, გორის სამაზრო ერობის წარმომადგენელი პ. ეფრემიძე, გორის საოლქო შტაბის წარმომადგენელი ი. გაბუნია და სხვანი.

მოხსენებას აკეთებს ის. რამიშვილი, რომლის ტრიბუნაზე გამოჩენას ხანგრძლივი ტაშით შეხვდენ. ამხ. ისიდორემ ერთ საათზე მეტი ილაპარაკა, აუხსნა ყრილობას ყველასათვის გასაგებ ენით განვლილი რევოლიუცია და მისი შედეგები, როგორც ჩვენში, ისე რუსეთში, ოსების „გამოსვლები“ და განსაკუთრებით შეჩერდა უკანასკნელ „გამოსვლაზე“. უსმენდნენ რა ამ მოხუცის დიდებულ მამაშვილურ დარიგებას, ბევრს კმაყოფილება-სინანულით ცრემლიც მოსდიოდა. ბოლოს ორატორმა აუხსნა მათ, რომ ჩვენს ქვეყანაში ხალხის, დემოკრატიის უაღრესი ბატონობაა. მისი გამომხატველია ხალხის მიერ საყოველთაოდ არჩეული დამფუძნებელი კრება, რომლის არჩევნებში ოსებმაც მიიღეს მონაწილეობა. შემდეგ დამფუძნებელი კრების მიერ ნდობით აღჭურვილი მთავრობა, სამაზრო და სათემო ერობა.

ორატორი განაგრძობს: ჩვენი რესპუბლიკა თქვენი ზიარია, მას უნდა მოვლა-პატრონობა, დაცვა, ამიტომ ჩვენ ჯარს გვერდში უნდა უდგნენ თქვენი ძმები და შვილები, რესპუბლიკას უნდა შეწევა და ჩვენ მანეთებთან თქვენი კაპეიკებიც უნდა იყოს; ჩვენ რესპუბლიკას უნდა გაწმენდა მავნე პირებისაგან და თქვენში თავს იფარავენ ყაჩაღები, ქურდები. თქვენ ისინი უნდა გასცეთ თქვენი და რესპუბლიკის საკეთილდღეოთო,—დაასრულა პატივცემულმა მოხუცმა თავისი სიტყვა და იგრიალა დაუსრულებელმა ტაშმა. შემდეგ ილაპარაკა ამხ. ზასოხოვმა (ოსურათ), შემდეგ შეკრებილ ოსების წრიდან გამოვიდა მოხუცი ბესო ჯიობილი, რომელმაც სთქვა: ჩვენ—ოსები და ქართველები დაბადებიდან ერთად ვცხოვრობთ, ერთი ერთის ნათელ-მირონები ვართ და სხვაო... ჩვენ ჯავის ხეობის ოსების „გამოსვლებთან“ არავითარი კავშირი არ გვქონია, არც ერთი ჩვენგანი მათ არ აჰყოლია, გადასახადებს ვიხდით და თუ რამეა დარჩენილი, იმასაც გადვიხდით. ჯარს ვიძლევით და თუ ვინმე დეზერტირიაო, მოგვთხოვეთ სიით და გავცეთ; ერთი სიტყვით, ვიყავით და ვიქნებით ძმურათ ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი ქართველებთან ერთადო. შემდეგ ილაპარაკა ისევ ხალხიდან ლექსო ქელეხსაშვილმა და თითქმის იგივე სთქვა. შემდეგ ილაპარაკა ბერო საკაშვილმა, რომელმაც სთქვა: გუჯარეთიდან მეწვისამდე რაც ოსებია,—აქა ვართ, ჩვენ მუდამ ვიყავით ერთგულნი და ვიქნებით კიდეცო; მხოლოთ ჩვენი თხოვნაა ვინმე მთავრობის კაცი იყოს ჩვენთან, რომ გაიგონ ვასრულებთ თუ არა რასაც ვამბობთო. ილაპარაკა იასონ ფილაშვილმა, ამხ. დათიკო გაგლოევმა, რომელმაც თავისი სიტყვა დაასრულა შემდეგით; სანამ იარსებებს საქართველო, მანამ ვარსებობთ ოსებიც. თუ არ იქნა საქართველო, გაქრება ოსებიცო.

შემდეგ ილაპარაკა გორის სამაზრო ერობის წარმომადგენელმა პ. ეფრემიძემ, [illegible] მტრებსა და მოღალატეებს. 3) [illegible] ვიძლევით, რომ მოკლე ხანში სრულიად გავსწმენდავთ ჩვენს რაიონს მოთარეშე ყაჩაღებისაგან და ჩავაბარებთ მათ მთავრობას; 4) ვსდებთ აღთქმას, რომ მზათ ვართ ავასრულოთ მთავრობის ყოველგვარი განკარგულება. 5) დასასრულ სალამს უძღვნით დამფუძნებელ კრების და ხალხის ნდობით აღჭურვილ დემოკრატიულ მთავრობას“.

დასასრულ ის. რამიშვილმა განუცხადა მათ: მივდივარ იმ იმედით, რომ ამიერიდან თქვენში მოღალატეები არ იქნებიან, მე ვეცდები თქვენი გულწრფელი განცხადება გადავსცე მთავრობასო და უსურვა გამარჯვება. ვნახოთ როგორ აასრულებენ თავიანთ აღთქმას ამ მხარეს ოსები.

ი. ქუტირელი.

განცხადებანი

ვისაც უნდა იყიდოს და გაყიდოს სწრაფათ: სახლები, მამულები და აგარაკები მიმართეთ

ინტელიგენტთა ჯგუფს

დავითის ქ. 3. ბინა 2. რუსთაველის პრ. კუთხე. (2170—1—1)

ყოფილი დამაარსებელი და გამგე სრულ-უფლებიანი გიმნაზიისა

მათემატიკის მასწავლებელი, ივ. მარკ. მაჩაიძე. ამზადებს მოზრდილთა 4,5,6,7 კლას. შესასვლელად. ყველა სასწავლ. და მოწაფეებს განმეორებითი გამოცდებზე; მათემატიკაში, ენებში და სხვა საგნებში. მისამართი: პლეხანოვის ქუჩა 25. (ყოფ. მიხეილის ქ.) შესავალი ალექსის ქ. 5. 9—11 ს. 4—6 ს. სად.

(2169—7—1)

ვერაზე, სემინარიის პირდაპირ იყიდება მიწა 200 საჟენი

პირობების გასაგებათ მიმართეთ კოჩუბეევის ქუჩა № 8 ბინა 3.

(2166—1—1)

ი ყ ი დ ე ბ ა საკერავი მანქანა-შკაფი

ზინგერის სისტემისა.

პეტრედიდის ქუჩა № 18 მეორე სართული, ბინა № 6.

ექიმი **მ. ა. შაფრანი**

სპეციალურად სიფილისი და მისი შედეგები (შეშხაპუნება „606“ და „914“ ვენერიული (ტრიპერი) და საშარდე ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. ქალების 4—5 ს. კვირაობით მხოლოდ დილით. მისამართი: ოლღას ქ. № 33. (1288 25—4)

ყოფილი 1 კავკასიის კორპუსის სამხედრო გეითალი—ექიმი

ი. გ. ქუთათელაძე

იღებს შინაგან, კანით (ქეცით) ავათმყოფ ოთხფეხ პირუტყვებს და ფრინველებს. ცხენის (ქოთაოს) საპს ვიკვლევ მალეინის შეშხაპუნებით. ჭიით ცხვრის სასულე—მილის ავათმყოფობას ვექიმობ Neimann-ის და Vessel-ის მეთოდებით. ყოველ დღე 3—6 საათ. ბელინსკის ქ. № 39, ბინა 2. (2010—15—1)

ექიმი **ნ. ა. აკუთინოვი**

სპეციალურად სიფილისი (606 და 914) ვენერიული ტრიპერი, [illegible] მიხეილის პრ. № 80, ბინა 3. [illegible] (1555—თ.)

ექიმი **ივ. გოგერია**

[illegible] (მიხეილის) პროსპ. № 141; [illegible] ტელეფონი 5—97. (1835—თ.)

დოქტორი **გ. გ. მგრაბიანცი**

[illegible] (1790—თ.)

ექიმი **ზ. უ. ალასია**

სპეციალურად ქირურგიულ ავადმყოფობას, მიღება დღისით; 2—3 საათ., საღამოს 5—7 ს. ელისაბედის ქ. № 112, (ქსენიევის ქ. ახლო) ტელ. № 2.

1951—თ.

ე ქ ი მ ი

გენრიხ ისაიას ძე **პოლოხი**

(ქუთაისიდან)

ღებულობს ყურის, ცხვირის და ყელის სნეულებიან ავადმყოფებს სალ. 4—7 ს. პლეხანოვის პრ. № 76 (მიხეილის), ტელეფონი 7—38. (1741—თ.)

ე ქ ი მ ი

დ. ვ. ჯავახიშვილი

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე დილ. 8—9 ს. დილის და საღამოს 4—6 ს—დის მისამართი: მიხეილის პროსპექტი № 64 (საავადმყოფოს ახლო). ტელეფონი 14—60. (1808—თ.)

ე ქ ი მ ი

გ. ი. ოქროპირიძე

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს საღამოს 4—6 საათამდის. რტიშჩევის ქ. № 22, სოლოლაკი)

ექიმი **ა. დ. კეკელია**

სპეციალურად: სიფილისი (შეშხაპუნება „606“ და „914“) ვენერიული და კანის სნეულებანი. ავათმყოფების მიღება: ყოველ დღე დილის 9—11 ს. და სალ. 4—6 ს. მისამართი: მიხეილის პრ. № 116, სასტუმრო „ნოე“ პირდაპირ. ტელეფონი 14—28. 1838—თ.

ე ქ ი მ ი

ნ. ლ. ტურიაშვილი

იღებს ქალურ, საშვილოსნო და შინაგან სნეულებით ავათმყოფებს ყოველ დღე პარასკევს გარდა შუადღის 1—2 და სალ, 4—5 ჩერქეზოვის ქუჩა № 22 ყოფილი სასულიერო სასწავლებელი. ტელეფონი 14—13. (1773—თ.)

ე ქ ი მ ი

ა. ლევენშტეინი

შინაგანი და ნერვით სნეულებიანი რენტგენის და ელექტრო სამკურნალო კაბინეტი. მიღება დილის 11—12 ს. და საღამოს 4—7 ს. კრილოვის ქ. № 5, ბინა 3, ტელეფონი 12—46. (1518—თ.)

ნიკოლოზ მახვილაძე

იღებს განსაკუთრებით შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე, საღამოს 4—6 საათამდე. მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11, ზემელის აფთიაქის მახლობლად. (1255 48—6)

ე ქ ი მ ი

სოლომონ ისაიას ძე **პოლოხი**

(ქუთაისიდან)

იღებს ქალისა და შინაგან სნეულებიან ავადმყოფებს დილით 12—2 ს. სალ. 5—7 ს. ბელგიის ქ. № 5. (1742—თ.)

ე ქ ი მ ი

ნ. მ. გაჩეჩილაძე

(შინაგან და ბავშვთა სნეულებათა) ავათმყოფებს იღებს დილის 8—10, საღამოს 4—7 ს. გრიბოედოვის ქ. № 4.

(უ. 25—3)

ამიერ-კავკასიის ბანკის აქციონერთა ჩვეულებრივი წლიური

საზოგადო კრება

დანიშნულია კვირას, 1920 წ. 4 ივლისს დილის 10 საათზე, ბანკის ბინაზე (თფილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 5).

კრების საგანი: 1) განხილვა და დამტკიცება 1919 წ. ანგარიშისა. 2) 1919 წლის წმინდა მოგების განაწილება. 3) 1920 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვა და დამტკიცება. 4) გამგეობის წევრთა რიცხვის გადიდება ხუთამდის. 5) არჩევნები გამგეობის წევრებისა ნაცვლად გამგეობის თავმჯდომარის ი. ლორთქიფანიძისა და გამგეობის წევრების რ. დათეშიძისა და რ. დუმბაძისა, რომლებმაც სამსახურს თავი დაანებეს. 6) სარევიზიო კომისიის წევრების არჩევნები. 7) მიმდინარე საკითხები.

თუ დანიშნულ დღეს საკმაო რიცხვი აქციონერებისა არ გამოცხადდა (§ 66), იმავე ადგილას, კვირას, 18 ივლისს, დილის 10 საათზე გაიმართება მეორე კრება, რომელიც კანონიერად ჩაითვლება იმის და მიუხედავათ, რამდენი აქციონერი დაესწრება მას. (§ 67).

შენიშვნა. უსახელო აქციები იმ შემთხვევაში აძლევენ ხმის უფლებას აქციების პატრონთ, თუ აქციები წარმოდგენილია ბანკის გამგეობაში შვიდი დღით ადრე მაინც საზოგადო კრების დღემდე და უკან აღარ წაუღიათ პატრონებს კრების გათავებამდე. ნამდვილი აქციების მაგიერ შესაძლოა წარმოდგენილ იქმნეს მოწმობანი (ხელწერილნი) იმისა, რომ აქციები მიულია შესანახად ანუ გირაოდ როგორც სახელმწიფო, ისე მთავრობის მიერ დამტკიცებული წესდებით არსებულ საკრედიტო დაწესებულებას. ამ მოწმობებში უნდა იქმნას ნაჩვენები აქციების ნომრები.

(2015—1—1)

საკუთარი სტამბა, ერთობის ქუჩა № 4.